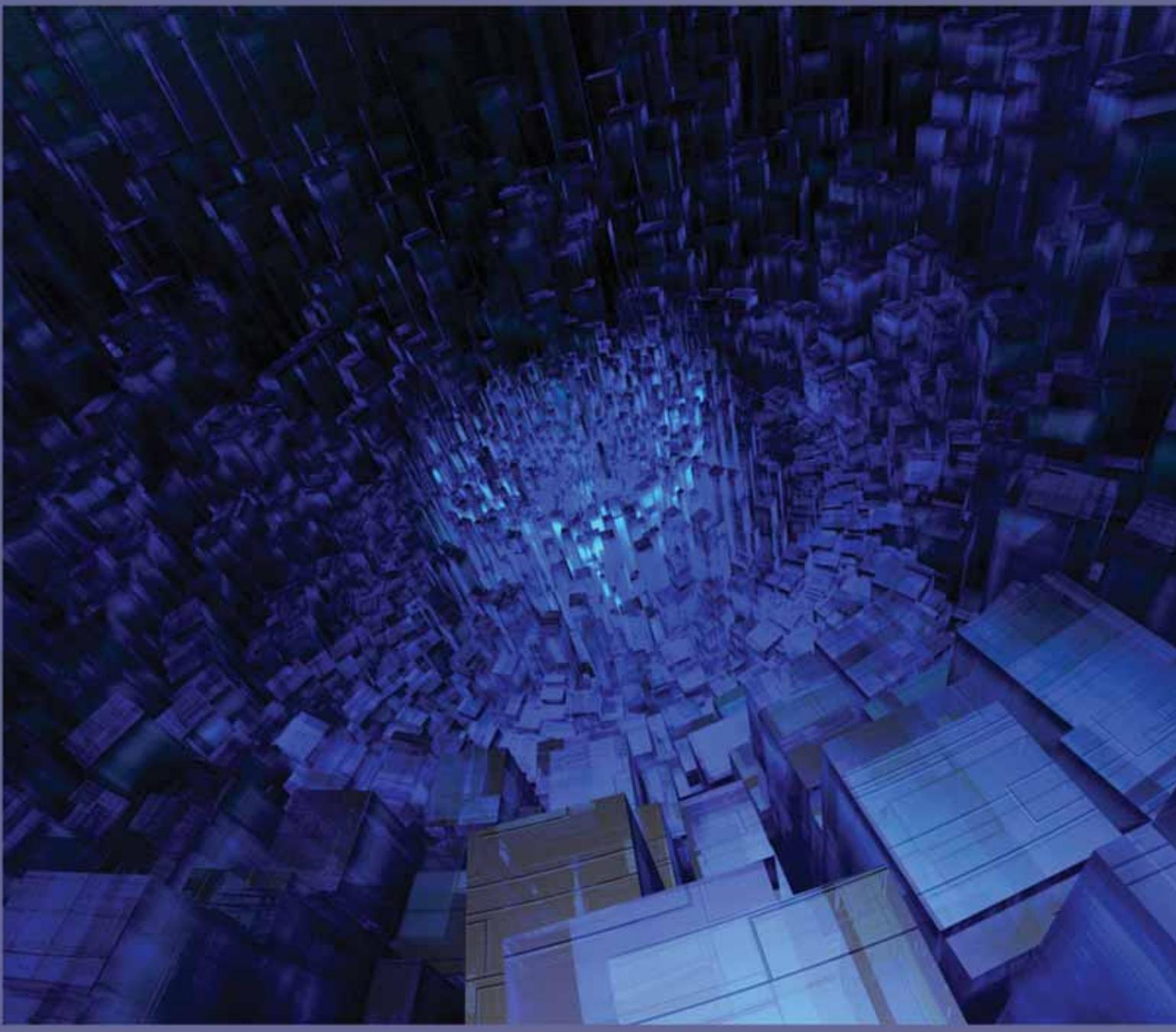

ЛИСТ ЕЛЕКТРОМРЕЖЕ СРБИЈЕ ГОДИНА 6 БРОЈ 43 НОВЕМБАР 2010.

РАЗВОЈ ТРЖИШТА ПРЕКОГРАНИЧНИХ ПРЕНОСНИХ КАПАЦИТЕТА НА ГРАНИЦАМА РЕГУЛАЦИОНЕ ОБЛАСТИ

РАЗВОЈ ТРЖИШТА ПРЕКОГРАНИЧНИХ НА ГРАНИЦАМА РЕГУЛАЦИОНЕ ОБЛАСТИ

Усвајањем Закона о енергетици (јул 2004), који је у складу са регулативама и директивама Европске Уније у области енергетике, постављен је правни оквир за успостављање и функционисање тржишта електричне енергије заснованог на транспарентним, недискриминаторним и тржишним принципима.

Један од кључних корака ка отпочињању процеса успостављања националног тржишта електричне енергије, био је формирање ЈП Електромрежа Србије, 1. јула 2005, као енергетског субјекта одговорног за пренос електричне енергије, управљање преносним системом и организовање тржишта електричне енергије. Србија је потписивањем Атинских меморандума о разумевању (2002. и 2003), а потом и Уговора о оснивању Енергетске заједнице југоисточне Европе (2005. године), преузела на себе обавезу да интегрише своје тржиште прво у регионално, а потом и у јединствено европско тржиште електричне енергије. Формирањем тзв. "осмог" региона, Србија се обавезала да ће у потпуности испуњавати услове из Регулативе 1228/2003 о условима приступа при прекограницичној размени електричне енергије, са припадајућим анексима који садрже смернице по питању управљања загушењима и расподеле расположивих прекограницних преносних капацитета.

Географски положај наше државе утиче на велико интересовање трговаца електричном енергијом за транзит електричне енергије преко преносног система ЈП EMC. Регулациона област Републике Србије граничи се са 8 система (земаља) што је уз Немачку највећи број у Европи.

Са једне стране ту су земље које представљају велике извознике, где се пре свега мисли на Румунију и Бугарску, док са друге стране, земље јужног Балкана (Македонија, Албанија, Црна Гора и

Грчка) су велики увозници електричне енергије током целе године. Такође, Србија се захваљујући свом положају налази на транзитном путу пласмана електричне енергије на развијена тржишта у осталом делу Европе (Италија, Аустрија, Словенија, ...)

Прорачун и хармонизација расположивог прекограницног преносног капацитета (АТС), као и његова расподела, почела је почетком 2004. године на границама са Румунијом и Бугарском. Исте године, у октобру, након интерконекције Друге синхроне зоне на мрежу IUCE, прорачун, хармонизација и расподела капацитета је проширења на границе са Хрватском и Мађарском, да би од јануара 2005. године била примењена на свим границама регулационе области Србије.

У почетку, право на коришћење прекограницног преносног капацитета на интерконективним далеководима, имале су компан-

ије које су са ЈП ЕПС имале развијену сарадњу пре либерализације тржишта електричне енергије. Додела АТС је била на месечном нивоу и одвијала се по нетржишној методи "first come-first serve".

Након оснивање компаније ЈП EMC у јулу 2005. године и доношењем првих Правила у септембру исте године, долази до формализације процедуре доделе АТС, као и дефинисања улога и обавеза учесника на тржишту прекограницних капацитета. У процесу алокације, АТС је додељиван по нетржишној "pro-rata" методи (сви добијају капацитет пропорционално поднетом захтеву). Капацитет је додељиван само на месечном нивоу, а пре доделе ЈП EMC је јавно објављивао цену за резервацију капацитета у случају појаве загушења. Ова цена је била фиксна и није зависила од понуде и потражње.

Кључни корак у регулисању статуса учесника на тржишту капацитета је било усаглашавање правиле о размени енергије по интерконективним далеководима (физички проток).

ПРЕНОСНИХ КАПАЦИТЕТА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

итета је уследио издавањем прве лиценце за трговину електричном енергијом од стране Агенције за енергетику Републике Србије (АЕРС), у јуну 2006. године. Лиценца издата од стране АЕРС и данас представља основни услов за учешће на тржишту прекограничних преносних капацитета.

Дотадашњи начини расподеле прекограничних капацитета по принципима "first come-first serve" и "pro-rata", су представљали нетржишне методе, али су свакако утицале на развој тржишта прекограничних преносних капацитета у Србији.

У јануару 2007. године ЈП ЕМС, у циљу испуњења обавеза из Регулативе ЕУ бр. 1228/2003, на две границе уводи експлицитне аукције (метода јавног надметања за доделу АТС, за унапред дефинисани временски период). Цена за расположив капацитет у експлицитним аукцијама се формира слободно, од стране самих учесника и њихове процене тржишне вредности капацитета који је предмет аукције. Потпуни прелазак на експлицитне аукције, на свим границама и смеровима регулационе области Републике Србије, је уследио у мају 2007. године. Наплата за резервацију капацитета је била према методи понуђене цене ("pay as bid") и вршила се само у случају загушења, односно када је на одређеној граници/смеру, за дати период и продукт аукције, сума вредн-

ости захтеваног капацитета била већа од вредности АТС.

Увођење експлицитних аукција прекограничних преносних капацитета је представљао први практични корак ка отварању тржишта електричне енергије у Србији.

На иницијативу ЈП ЕМС, а у циљу још веће транспарентности и ефикаснијег поступка доделе АТС, Европска агенција за реконструкцију је у 2007. години, одобрila донацију за увођење новог информационог система за доделу прекограничних капацитета ("DAMAS" систем). Потпuna оперативна употреба "DAMAS" система наступа од месечних аукција за април 2008. године.

У циљу развијања тржишта уводи се могућност преноса права на прекогранични капацитет између корисника капацитета. У почетку је то било могуће само на месечном, док учесник данас то право може да оствари на дневном нивоу. Учесник у месечној аукцији који је остварио право на капацитет, добио је могућност да то право пренесе на другог учесника на тржишту (трансфер капацитета). Овим је трасиран пут ка отварању секундарног тржишта капацитета.

Увођење новог система омогућило је даљи развој тржишта прекограничних капацитета што је резултирало организовањем годишњих аукција, као и седмичних аукција од фебруара 2009. године.

Развој тржишта прекограничних капацитета приказан је на слици.

ЈП ЕМС је од оснивања па до данас, на свим границама и по свим смеровима вршио расподелу 50% АТС, док је за другу половину био задужен оператор преносног система суседне регулационе области.

Успостављање хармонизованог законског оквира, развој правила и процедуре рада, као и развој одговарајуће информатичко-комуникационе инфраструктуре, омогућио је ЈП ЕМС да у 2009. години покрене дијалоге, на равноправним основама, са операторима преносних система суседних регулационих области о успостављању заједничких аукција.

Договором о организовању заједничких аукција отворила би се могућност спровођења дневних и унутардневних расподела преносних капацитета, а у понуди би се нашао већи број продуката. Самим тим створили би се бољи услови за даљи развој тржишта електричне енергије – увођење принципа балансне одговорности, тржишта балансне енергије и формирање берзе електричне енергије (дан-унапред тржиште и унутардневно тржиште). Овим би се трасирао пут ка спајању тржишта електричне енергије Србије и осталих земаља у региону и увођења имплицитних аукција. Као резултат свега овога очекује се повећање броја учесника на тржишту електричне енергије чиме би се постигла већа конкурентност и сигурније снабдевање потрошача електричном енергијом у Србији и региону.

**Дејан Стојчевски, дипл.инж.
Марко Јанковић, дипл.инж.**

Измишљени (замишљени интервју)

СТРАНА 6

ТРАФОСТАНИЦА 400/200/110 кВ ЛЕСКОВАЦ 2

Проширење РП 400кВ

СТРАНА 7

Радови у ТС Обреновац

СТРАНА 8

Набавка трансформатора

СТРАНА 9

ЕЛЕКТРОМРЕЖА СРБИЈЕ НА МЕЂУНАРОДНОМ САЈМУ ЕНЕРГЕТИКЕ

ЕМС награђен за промотивни наступ

ОДРЖАНА 24. СЕДНИЦА УПРАВНОГ ОДБОРА

Извештај о пословању ЕМС-а за првих девет месеци

Одржан састанак Радне групе поводом изградње ТС Београд 20

Одговорност за „замрачивање“ центра Београда

СТРАНА 11

ENTSO-E ЕМС-у највиша оцена

СТРАНА 12

СТРАНЕ 14-15

ИЗБОРИ У СИНДИКАТУ

Интервју са председником Синдиката ЕМС

СИНДИКАЛНЕ АКТИВНОСТИ

Нови Колективни уговор

СТРАНА 16

СТРАНЕ 18-20

СТРАНА 19

РАЗВОЈ ТРЖИШТА ПРЕКОГРАНИЧНИХ ПРЕНОСНИХ
КАПАЦИТЕТА НА ГРАНИЦАМА РЕГУЛАЦИОНЕ ОБЛАСТИ

издаје ЈП ЕМС
Београд, Кнеза Милоша 11

www.ems.rs

генерални директор:
др Милош Миланковић

главни и одговорни уредник:
Предраг Батинић

уређивачки одбор:
Мр Драган Балкоски, председник
Мр Радмило Иванковић

Радомир Рибић
Милдан Вујичић
Предраг Батинић

редакција:
Мирослав Вукас
Милдан Вујичић
Александар Опачић

телефон:
(011) 3243 081

припрема и штампа:
ПЛАНЕТА ПРИНТ

predrag.batinic@ems.rs

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

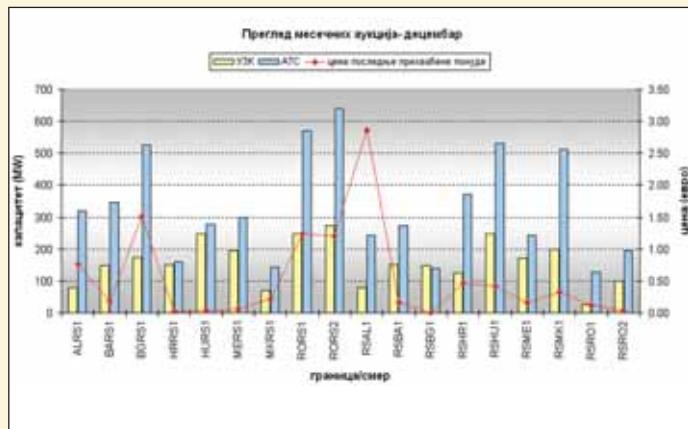
658 (497.11) (085.3)

ЕМС: Електромрежа Србије: лист
Електромреже Србије / главни уредник Предраг
Батинић. – Год. 1, бр. 1 (септембар 2005) -
. - Београд (Кнеза Милоша 11): ЈП ЕМС
2005 – (Београд: МСТ „Гајић“). - 30 см
Месечно. - Наставак публикације
Електроисток

ISSN 1452 - 3817 = EMC.
Електромрежа Србије

COBISS.SR - ID 128361740

Резултати месечних аукција преносних капацитета за новембар

Уоквиру редовних послаја дирекције за послове тржишта електричне енергије, у новембру је организована додела расположивих прекограницних преносних капацитета за децембар. Укуп-

ни број учесника у децембарским аукцијама био је 16, што је нешто ниже од просека у 2010. години.

Велико интересовање за понуђени преносни капацитет проузроковало је загушења на свим грани-

Телекомуникациони сектор	Период аукције	АТС	Укупни капацитет и ценовни индекс		Укупни доделени капацитет	Бр. учесника који су добили доделу капацитета	Бр. учесника који су добили доделу капацитета	Укупни број доделених стендарда	Цена доделеног преносног капацитета (евра)	Заправајући
			МВ	МВ						
ДЛ/БГ1	01.11.12.2009	00	338	79	7	4	31	6.77	ДА	
ДЛ/БГ1	01.11.12.2009	100	345	100	11	7	29	8.18	ДА	
БГ/БГ1	01.11.12.2009	175	525	175	16	2	29	9.25	ДА	
БГ/БГ1	01.11.12.2009	75	100	100	2	2	43	9.80	ДА	
БГ/БГ1	01.11.12.2009	250	200	200	9	6	22	9.83	ДА	
БГ/БГ1	01.11.12.2009	400	360	360	9	9	23	9.86	ДА	
БГ/БГ1	01.11.12.2009	20	140	140	1	1	46	9.23	ДА	
БГ/БГ1	01.06.12.2009	250	170	170	11	2	36	1.28	ДА	
БГ/БГ1	06.11.12.2009	275	640	275	1	1	36	9.25	ДА	
БГ/БГ1	01.11.12.2009	80	210	80	4	1	17	2.86	ДА	
БГ/БГ1	01.11.12.2009	150	275	150	4	4	17	9.36	ДА	
БГ/БГ1	01.11.12.2009	150	140	140	8	8	11	9.89	НЕ	
БГ/БГ1	01.11.12.2009	125	170	170	1	7	28	9.85	ДА	
БГ/БГ1	01.11.12.2009	250	150	150	12	9	39	9.42	ДА	
БГ/БГ1	01.11.12.2009	175	100	100	7	8	11	9.36	ДА	
БГ/БГ1	01.11.12.2009	200	110	110	8	8	27	9.23	ДА	
БГ/БГ1	01.11.12.2009	25	437	25	3	2	9	9.42	ДА	
БГ/БГ1	17.11.12.2009	300	295	295	2	8	19	9.83	ДА	

цама регулационе области Републике Србије у оба смера, осим на граници са Бугарском у смеру Србија-Бугарска.

Статистички подаци месечних аукција приказани су табеларно и графички.

Детаљне информације о аукционој процедуре и резултатима аукција објављени су на званичном сајту ЈП ЕМС: http://www.ems.rs/stranice/tehnische_informacije/mesecne_rezultati_inf.htm

Преглед цене електричне енергије на европским берзама

У циљу сагледавања опште слике на тржишту електричне енергије у региону и осталим земљама Европе, приказан је преглед цена електричне енергије на водећим европским берзама.

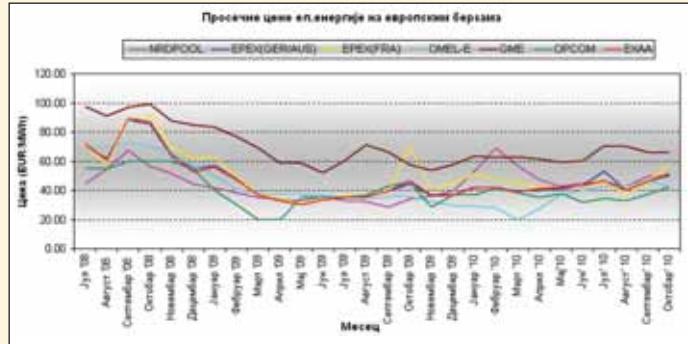
Упоредни приказ пресечних цена на месечном нивоу (base product) представљен је табелом и графички, а обухваћен је период од половине 2008. до октобра 2010. године.

Посматрајући претходно приказане податке, можемо јасно видети стање на берзама пре, за

време и у периоду опоравка од светске економске кризе. Јасно је уочљив пад цена електричне енергије на берзама од априла 2009. године, а минималне цене су забележене у мају и јуну 2009. године. Благи раст цена електричне енергије на берзама уследио почетком 2010. године.

Подаци о ценама преузети су са званичних сајтова посматраних берзи.

**Марко Јанковић,
дипл.е.нж.
Јасмин Личина,
дипл.економиста**

Измишљени (замишљени) интервју

Pазговарамо са мр Јованом Јовићем дипл.инж.ел., Руководиоцем Сектора за системе релејне заштите и управљање објектима преносне мреже.

Ових година је у току изградња нових и реконструкција већег броја постојећих објеката. На који начин сте укључени у ове послове ?

Током изградње и реконструкције објеката радници ЈП EMC, који се баве пословима релејне заштите и локалним SCADA системима, врше потребна подешења и проверавају функционалност дела примарне и комплетне секундарне опреме а у припремном делу учествују и у интерној ревизији пројектне документације.

У овим пословима учествују радници Сектора за системе релејне заштите и управљање објектима преносне мреже (ранији Центар за испитивања) и радници служби аутоматике појединачних погона преноса.

Колико смо ми сагледали, (уз неколико испитивача ВН опреме) практично су то, једини радници EMC-а који оперативно обављају извођачке радове у постројењима током реконструкције свих објеката.

Како је расподељен посао између ових екипа ?

Екипе функционишу као један тим. Координацију послова, прорачун подешења релејне заштите и иницијалну параметризацију релејне заштите и SCADA система за сва поља, као и имплементацију радних параметара и функционално испитивање типских поља раде радници Сектора за системе релејне заштите и управљање објектима преносне мреже уз учешће радника Служби аутоматике погона преноса на чијој територији се врше радови.

Служба аутоматике погона преноса, самостално, или уз учешће радника Сектора обавља имплементацију параметара и функционално испитивање свих осталих поља укључујући и сва испитивања из области сопствене потрошње. Добар део послова се одради и у телекомуникационом делу система.

До пре годину дана посебним решењем Генералног директора именовао се координатор послова, који је усклађивао послове на релејној заштити и локалним SCADA системима. Након последње реорганизације Предузећа, ти послови су обједињени на нивоу Сектора за системе релејне заштите и управљање објектима преносне мреже, тако да је створена потребна технолошка надређеност.

Који је обим урађеног посла приликом ових реконструкција ?

Према нашој евиденцији (без претензија да је сасвим тачна), у последњих 5 година, извршен је пријем, функционално испитивање код производиоца (FAT) и на објекту (SAT) и пуштање у рад опреме за:

- 7 савремених SCADA система,
- 12 спојних поља (5 на 400 kV, 2 на 220 kV, 5 на 110 kV),
- 12 дистрибуираних заштита сабирница (5+2+5),
- 74 далеководна поља (16+13+45),
- 4 трансформатора 400/220 MVA
- 6 трансформатора 400/110 MVA
- 3 трансформатора 220/110 MVA
- 2 трансформатора 110/35 MVA

итд.

Радило се у трансформаторским станицама: Сремска Митровица 2, Јагодина 4, Сомбор 2, Лесковац 2, Ниш 2, Београд 8, Нови Сад 3, Суботица 3, Зрењанин 2, Пожега, Обреновац, Сmederevo 3 ...

Такође, у РП Ђердан 1 је пуштена у рад заштита сабирница, оснаправљена је заштита сабирница у ТС

Обреновац и РП Дрмно...

Наравно, овде треба да се додају и послови: на интервенцијама након кврова, на редовном одржавању објекта ЈП EMC и трећих лица (укључујући и већину електрана), развојним пословима, стручним темама итд., али то није тема овог разговора.

Да ли су екипе заштите и управљања посебно обучаване за рад са савременим микропроцесорским уређајима ?

Мада је један, мањи број радника је прошао основне курсеве заштите и управљања, практично смо самоукки. Потребно је да се овлада многим хардверским и софтверским алатима и мултидисциплинарним знањем које из области електроенергетике добоко задире у пољу телекомуникација и информатиције. Многе ствари су се училе и савладавале у ходу, током извођења радова.

Како се осећате као екипа која врши финална испитивања и која комисији за интерни технички преглед, практично, даје информацију да ли је све за прво стављање под напон ?

По природи после, екипе заштите и управљања обављају радове као последњи у низу, тек када већина осталих извођача заврши са послом.

Према мојем виђењу, за сада се све екипе заштите и управљања успешно носе са теретом одговорности који је нераздвојив од те врсте после.

Наша испитивања су прилично стресна јер се често обављају под великим притиском због скраћених рокова, заједничких термина за стављање под напон и неких других ствари које баш и нису за новине... Све то је довело до тога да се појединачна поља пуштају са неким недостацима који у првом тренутку нису сагледани (тзв. „дечијим болестима“) и са неким уоченим недостацима, који наравно нису витални, али се сада, ретроактивно морају отклањати.

Ипак, сва се компензује када се успешно укључи далековод, кад међења на SCADU оживе и кад трафо зазуји...

И за крај - шта заштитари и складије желе да се догађа у наредном периоду ?

Да руковаоцима и диспечерима буде досадно на послу !

**Разговор измислио и записао
Јован Јовић**

ТРАФОСТАНИЦА 400/220/110 KV ЛЕСКОВАЦ 2

ПРОШИРЕЊЕ РП 400 kV

Пуштање под напон РП 400 kV односно проширење ТС 400/220/110 kV „Лесковац 2“ изавршено је 11. новембра 2010. године

ТС „Лесковац 2“ је модерно постројење, у које су имплементирана најновија техничка решења која се примењују у свим европским преносним системима. На овој трафостаници су по први пут у објектима ЈП ЕМС уgraђене „цевне“ сабирнице, као и микропроцесорски интегрисани систем за заштиту и локално управљање трафостаници. Уједно је омогућено и даљинско управљање овом трафостаници из Регионалног диспетчерског центра у Крушевцу и Националног диспетчерског центра у Београду. Сами трафостаници „Лесковац 2“ представљају и снажно телекомуникационо чвориште са применом OPGW каблова (оптичких каблова у заштитном ужету). У целини гледано, овај објекат задовољава све домаће и међународне стандарде и прописе у погледу утицаја на животну средину.

Током 2008. и 2009. године је обављено пројектовање и технички пријем нове опреме. Извођење грађевинских и електромонтажних радова на проширењу РП 400 kV извршено је током 2009. и 2010. године. Пуштање под напон РП 400 kV односно проширене ТС 400/220/110 kV „Лесковац 2“ извршено је у новембру 2010. године

Уласком у погон ове трафостанице, финансијски еквивалент само по основу смањења губитка, одговара смањењу укупних трошкова губитака у преносу у износу од око 1,6 милиона евра годишње.

Циљ пројекта проширења ТС „Лесковац 2“ – РП 400 kV и повезивања трансформатора 400/110 kV, 300 MVA: Остваривање квалитетне интер-конективне везе на напонском нивоу 400 kV преносног

тропреносног система Србије“, износи око 870 милиона динара. Финансијска средства су обезбеђена делом из кредита Европске инвестиционе банке (ЕИБ) а делом из средстава ЈП ЕМС-а

Уговор о проширењу ТС Лесковац 2 потписан је са фирмом ПД „Електроисток Изградња“ – Београд као главним извођачем. У изградњи објекта учествовали су: ПД „Електроисток Пројектни биро“ – Београд (Пројектовање), ПД „Електроисток Изградња“ – Београд (електромонтажни радови), ГП Браминг (грађевински радови).

Р.Е.

Радови у ТС Обреновац

Уједно са радовима у пољима А03 и Б21 у ТС Обреновац. Ова два поља, извршено различитог на-

понског нивоа, спојена провизорном везом омогућиће пласман енергије произведене у блоку Аб у ТЕ „Никола Тесла-А“ по завршетку ремонта блока (ремонт завршен у петак 12 новембра и блок синхронизован на мрежу после 19 часова). Због квара на блок-трансформатору (15,75/400 kV) и недостатка резервног одговарајућег преносног нивоа, поље А03 и део сабирница 400 kV су преведени на нижи напонски ниво 220 kV. Да би било могуће пласирати енергију у 220 kV постројење било је неопходно доградити и комплетно опремити поље Б21. Радови су извршени у року пред-

виђеном уговором склопљеним између ЈП ЕПС и ЈП EMC: На монтажи је радила екипа „Електроисток-изградње“ у сарадњи са запосленима EMC-а у ТС Обреновац.

Сем ова два поља, у току 2010. год. у највећој и најзначајнијој ТС у електроенергетском систему Србије, завршена је замена ВН опреме у још шест поља, док су радови у деветом пољу у току. За идућу годину планиране су активности у 12 поља. Ових дана очекује се и расписивање тендера за набавку управљачке и заштитне опреме чија се уграђивања очекује у наредним годинама.

ПОСЛОДСТВО EMC-А ЗАЈЕДНО СА СТУДЕНТИМА ЕЛЕКТРОТЕХНИКЕ У КСТ-У

У клубу студената технике популарном београдском КСТу, Јавно предузеће „Електромрежа Србије“ заједно са својим ћеркама фирмама, Привредним друштвима „Електроисток изградњом“ и „Електроисток-Пројектни биро“ представила је и упознала присутне студенте са својим активностима као и плановима за наредни период.

Презентација EMC-а почела је у симболичном термину, тачно у подне 12.октобра.

У препуном КСТу се тражило место више, да ли због EMC-ове презентације или због навике студената да у том термину проводе слободно време, важно је да је пословодство EMC-а успело да дође пре до студената, овог пута на по- мало неуобичајен начин. Уместо у слушаоници факултета или у некој од сала EMC-а, пословодство EMC-а се одлучило да презентацију организује у КСТ-у.

Презентацију је отворио и најавио **mr Небојша Лапчевић** помоћник извршног директора за информационе технологије и телекомуникације у EMC-..

На самом почетку прустима се обратио генерални директор ЈП EMC-а **др Милош Миланковић** који је овом приликом истакао значај који EMC има за државу Србију, земље у окружењу али и за Европу у целини. Такође је нагласио значај образовања младих људи, као и могућност њиховог стручног усавршавања у оквиру EMC-а.

Презентација је изазавала заинтересованост студената, а највише студената Електротехничког факултета у Београду. Студенти су овом приликом поред информација које су добили у оквиру презентације, добили и пропагандни материјал из којег могу да се детаљније информишу о раду EMC-а.

Срђан Станковић

НОВА УЛАГАЊА EMCа У ПРЕНОСНЕ КАПАЦИТЕТЕ

Набавка трансформатора

ЈП Електромрежа Србије спровела је процедуру отвореног поступка јавне набавке нових трансформатора у циљу побољшања преноса електричне енергије

Уговори су потписани са фирмом **Кончар енергетски трансформатори доо**, у оквиру расписане јавне набавке, за набавку аутотрансформатора и то два за ТС 400/110 KV Београд 20 и један за ТС (400)/220/110 KV Смедерево 3. Вредност потписаног уговора је шест милиона двеста педесет и две хиљаде евра. Са истом фирмом потписан је и уговор за набавку енергетског трансформатора за ТС 220/35 KV Бајина Башта, а вредност тог уговора је седамстоседмнаест хиљада евра.

У оквиру исте јавне набавке потписан је уговор с компанијом **АБС Минел трансформатори** ради набавке једног енергетског трансформатора снаге 63 MVA за ТС 110/35 KV Београд 4 и три енергетска трансформатора снаге по 31,5 MVA и то за ТС 400/220/110 KV Ниш 2, ТС 400/110

KV Бор 2 и ТС 220/110/35 KV Пожега. Вредност тог потисаног уговора је два милиона тридесет и четири хиљаде евра.

У оквиру јавне набавке трансформатора узело је учешће шест проивођача трансформатора:

АБС Минел трансформатори-Србија, Тамини трансформатори-Италија, Кончар енергетски трансформатори-Хрватска, Колектор етра- Словенија, CG power systems-Белгија и Chint electric- Кина.

ЕМС је на овој јавној набавци показао да је предузеће које изазива интересовање домаћих и страних фирм и да ужива њихово пуно поверење због транспарентних процедура које том приликом спроводи. На овако транспарентан начин, путем отвореног поступка јавне набавке, ЕМС је успео да оствари потребан квалитет набављене опреме, али и да постигне неопходне ефекте у достизању прописаних стандарда.

Ова набавка трансформатора допринеће побољшању преноса електричне енергије, већој сигурности у напајању потрошача електричном енергијом. Остварене су и велике уштеде за предузеће због постигнуте цене, која је значајно мања у односу на ранији период .

Срђан Станковић

ЕЛЕКТРОМРЕЖА СРБИЈЕ НА МЕЂУНАРОДНОМ САЈМУ ЕНЕРГЕТИКЕ

ЕМС награђен за промотивни наступ

На Београдском сајму у термину од 13. до 15. октобра, одржан је шести по реду Међународни сајам енергетике и седми међународни сајам заштите животне средине-Ецофаир.

Сајам је свечано отворен 13.октобра обраћањем **проф. др Петра Шкундрића**, министра рударства и енергетике, присутним излагачима из земље и иностранства.

ЈП “Електромрежа Србије“ се представила са својим штандом, на коме је заједно са својим привредним друштвима је трећег дана сајма 15. октобра одржана презентација са циљем представљања досадашњих инвестиција као и план развоја за наредни период.

На почетку презентације се у име ЕМС-а обратио Генерални директор **др. Милош Миланковић**, а након његовог обраћања презентацију инвестиција и планираног плана развоја представили су **Смиљана Чаваљуга** руководилац службе за планирање инвестиција и **др. Драгослав Перић** саветник генералног директора за развој. На презентацији су представљени су инвестициони пројекти ЕМС-а,

ресурси с којима предузеће тренутно располаже, затим изведени радови у претходном периоду који обухватају инвестиционе радове у дванаест трафостаница и на једанаест далековода.

У оквиру презентације представљен је план инвестиција за наредну годину који обухвата реконструкцију 400kV разводна постројења (Дрмно, Ђердап 1, Тент Б,

Младост) и трафостаница (220/110 kV Београд 3, ТС 220/110 kV Крушевац 1, ТС 400/220/110 kV Панчево 2, ТС 400/110 kV Бор 2).

Представљен је и план изградње нових и проширења постојећих трафостаница (ТС 400/110 kV Врање 4, ТС 220/100 kV Бистрица, ТС 220/100 kV Смедерево 3 проширење на 400 kV, ТС 220/100 kV Србобран проширење на 400 kV, ТС 220/100 kV Краљево 3 проширење на 400 kV). Посебно је истакнут значај завршетка изградње трафостанице Београд 20, као и 400 kV далековода Ниш-Македонска граница.

У оквиру презентације представљени су и планови унутрашњег развоја ЕМС-а који обухвата нову организацију и систематизацију, развој људских потенцијала, управљање квалитетом и информационе системе.

На овом сајму енергетике ЈП Електромрежа Сбије је имала заиста запажен наступ, што није промакло ни Удружењу економских пропагандиста Србије, јер су доделили ЈП ЕМСу сребрну диплому за успешни промотивни наступ.

Срђан Станковић

ОДРЖАНА 24. СЕДНИЦА УПРАВНОГ ОДБОРА

Извештај о пословању ЕМС-а за првих девет месеци

24. редовна седница Управног одбора

УБеограду 10. новембра у Половинској згради Јавног предузећа "Електромрежа Србије", одржана је 24. редовна седница Управног одбора.

Председник Управног одбора ЕМС-а **Видоје Јевромовић** обавестио је присутне чланове Управног одбора да поред дневног реда који су добили у материјалу за седницу предлаже допуну дневног реда са тачкама које се тичу помоћи граду Краљеву и помоћи запосленим радницима ЕМС-а који живе у Краљеву. Чланови Управног одбора су једногласно усвојили предложени дневни ред уз допуне које је председник Управног одбора предложио.

У оквиру разматрања информација о пословању ЕМС-а за период првих девет месеци текуће године, **Јован Ђакимовић** извршни директор за економско-финансијске послове ЈП ЕМС-а објавио је присутне чланове Управног одбора о пословању, а у извештају је напоменуо:

- Да је пад вредности домаће валуте утицао на обрачун и исказивање финансијских расхода по основу валутне клаузуле и негативних курсних разлика и остварења губитка из финансијског односа од 1 милијарде и 168 милиона динара, да позитиван резултат из пословног односа од 492 милиона динара није био довољан да покрије негативан резултат из финансијског односа и као последи-

ца тога, у извештајном периоду ЕМС је остварио губитак пре опорезивања у износу од 617 милиона динара.

ЕМС је и поред пада вредности домаће валуте и великог губитка из финансијског односа остварило мало бољи резултат пословања пре опорезивања него у периоду I-VI 2010. године. Губитак пре опорезивања у извештајном периоду је смањен за 16 милиона динара у односу на првих шест месеци текуће године.

По речима Ђакимовића наставља се тренд смањења стопе губитака у преносу електричне енергије, како у односу на електроенергетски биланс, тако и у односу на исти период претходне године. Остварена стопа губитака у преносу електричне енергије за првих девет месеци текуће године износи 2,54 посто и мања је 5 посто од остварене у истом периоду претходне године када је износила 2,69 посто.

На седници Владе Републике Србије од 28. јануара ове године усвојена је нова тарифа за приступ и коришћење система за пренос електричне енергије која се примењује од 01. марта 2010. године. Са Агенцијом за осигурување депозита потписан је у јулу 2010. године уговор о репрограму Кинеског кредита.

Деветомесечни резултати Предузећа представљају базу за процену резултата до краја текуће пословне

године и израду финансијског плана за наредну 2011. годину. Овај извештај је једногласно усвојен, а у наставку седнице разматран је и извештај стабене комисије који је такође добио подршку прустних чланова Управног одбора.

Донесета је и одлука о одређивању накнаде за земљиште које се експроприше ради изградње ТЦ 400/110 KB „Врање 4“, известилац појединачно ове тачке био је **Далибор Миланковић**, руководилац Службе за имовинско-правне послове у Центру за правне послове ЈП ЕМС. У оквиру образложења Миланковић је упознао присутне чланове Управног одбора о процени вредности земљишта, коју су урадили проценитељи из пореске управе у Врању, а која је предвидела да се за експропријацију земљишта утврди адекватна накнада. Ова одлука је добила подршку чланова Управног одбора уз аргументе који су истицани у току расправе о неопходности брзог решавања имовинско-правних питања са грађанима, као и важности инвестиција у преносне капацитете и изградњу нових трафостаница.

На дневном реду су биле и одлуке о расходу основних средстава и ситног инвентара на предлог пописних комисија и директора Погона.

Донесена је и одлука о хуманитарној помоћи граду Краљеву којом се одобрава помоћ у укупном износу од милион динара на име санације елементарне непогоде – земљотреса на подручју града Краљева од 3. новембра 2010. године.

На овај начин по речима **др Милица Миланковића**, Јавно предузеће „Електромрежа Србије“ је показало друштвену одговорност и солидарност према грађанима којима је помоћ неопходна, а у овом случају према грађанима Краљева.

Одлука која је предложена као допуна дневног реда је и одлука о једнократној помоћи запосленима у ЈП ЕМСу који живе на подручју града Краљева у циљу санација уништених стамбених објеката. Ова одлука је такође усвојена једногласно.

Срђан Станковић

ОДРЖАН САСТАНАК РАДНЕ ГРУПЕ ПОВОДОМ ИЗГРАДАЊЕ ТС БЕОГРАД 20

Представљена решења за ефикаснију изградњу прикључног вода за Београд 20 и прикључног вода за трафостаницу Београд 20

У пословној згради Јавног предузећа "Електромурежа Србије" 23. новембра, одржана је дванаеста седница Радне групе за координирање активности између града Београда и Пивредног друштва за дистрибуцију електричне енергије "Електродистрибуција Београд" и ЈП Електромурежа Србије.

Централна тема седнице била је изградње ТС Београд 20 са прикључним водовима, припремљен је и оперативни тим EMCa за презентацију и елаборацију овог пројекта као и проблема ко-

ји постоје у спровођењу овог пројекта

Седници су присуствовали председник Радне групе Марко Стојановић представник Управе за енергетику града Београда, у име кабинета градоначелника Београда Дарко Главаш руководилац одељења за праћење, управљање и координирање пројектата града Београда, директор ЕДБа Стеван Милићевић са својим сарадницима, представници јавних предузећа града Београда, Телекома и др.

У име домаћина (EMCa) присуствовали су генерални директор Др. Милош Миланковић, Сандре Петровић заменик генералног директора, Владимира Миланков извршни директор задужен за Инвестиције Горан Јакшић и Миливој Кричка саветници Генералног директора EMCa.

Раде Рибић, руководилац Службе припреме далековода EMCa одржао је презентацију на тему изградње прикључних далековода за ТС Београд 20. На презентацији за присутне представнике Радне групе, представио је значај изградње трафостанице Београд 20 за грађане Београда, шта је до сада урађено, које су критичне тачке у спровођењу зајраног плана и докле су стигле општине Гроцка, Звездара и Палилула у решавању имовинско правних односа ради постављања прикључног далековода.

Надица Стојановић, руководилац Службе припреме трафостанице је присутним представила докле је стигла изградња ТС Београд 20, које проблеме има EMC око изградње приступног пута до трафостанице, представила је и која су могућа решења око насталих проблема у реализацији започете инвестиције.

Заједнички став свих присутних на сасатанку Радне групе је да се проблеми морају неодложно решавати, а све у циљу изградње трафостанице Београд 20, веома значајне инвестиција за снабдевање града електричном енергијом.

Срђан Станковић

ТЕМПУС ПРОЈЕКАТ

„Безбедност и здравље на раду - образовни програми и доживотно учење“

Пројекат Високе техничке школе из Новог Сада „Безбедност и здравље на раду - образовни програми и доживотно учење“ један је од националних пројекта уврштен прошле године у Темпус - програм Европске Уније, који помаже реформу и модернизацију високог образовања у партнерским земљама. Међу домаћим и страним предузећима и образовним институцијама, који су као партнери узели учешће у овом пројекту који се одвија од 2010. до 2012. године, истакнуто место заузима и ЈП „Електромрежа Србије“.

Циљ овог пројекта, који се одвија по фазама у оквиру семинара намењених одређеним циљним групама партнера у пројекту, је да се додатно унапреди свест запослених о опасностима и штетностима на радном месту и развије

култура безбедности и здравља на раду.

План је да се током трогодишњег трајања пројекта кроз реализацију курсева обуке уз ангажовање академског особља из струковне Високе школе у Новом Саду, укључе лица која се баве пословима безбедности и здравља на раду, представници руководећег кадра (руководиоци, шефови, пословође) и остали запослени. У циљу сталног унапређења безбедности и здравља на раду учесници ових семинара у виду „тренинг курсева“ и сами ће учествовати у креирању специфично прилагођене обуке коју ће даље презентовати својим запосленима. У првој фази, представници руководећег кадра и запослених би путем семинара били обучавани од стране академског особља образовних

партнера уз учешће лица за БЗНР, а временом би и сами преузели део обуке која би се наставила и по завршетку пројекта.

Први дводневни семинар у оквиру овог пројекта одржан је 12. и 13. маја 2010. године у хотелу „Плана“ у Великој Плани, за све учеснике представнике партнера ТЕМПУС пројекта - *Occupational safety and health - degree curricula and lifelong learning*. На овом семинару презентована су и обраћивање опште теме које се тичу законске регулативе у области БЗНР, као и примена мера БЗНР у погледу специфичности које одликују учеснике-партнere, а у овом случају основе безбедности и здравља на раду у електронергетском систему као што је ЈП EMC.

Други семинар, који се одржао 23. и 24. 11. 2010. у Нишу, представља наставак обуке која је започета у оквиру првог семинара, и намењен је свим учесницима са претходног семинара као и члановима партнера на ТЕМПУС пројекту који ће у даљем раду на пројекту бити носиоци тих програма приликом образовања појединачних циљних група из пројекта. На овом семинару биле су излагане теме везане за конкретну проблематику радне околине у ЈП EMC, између остalog рад са екранима, електромагнетно зрачење, повреде, професионалне болести и оболењења у вези са радом.

Успешно имплементирана едукација и високо развијена свест о безбедности и здрављу на раду могу донети вишеструке користи – веће задовољство запослених на послу, смањен број повреда на раду, а самим тим и, кроз успешно спровођење развојне политике предузећа, подизање нивоа корпоративне одговорности.

Данијела Чинку

ОДЈЕЦИ СА КОНФЕРЕНЦИЈА „СНАБДЕВАЊЕ БЕОГРАДА ЕЛЕТРИЧНОМ ЕНЕРГИЈОМ

Одговорност за „замрачивање“

У ситуацији потпуне локалне неодговорности и „системских изговора“, EMC и ЕДБ су учинили максимум да се „спасе што се спаси може“, односно да ове зиме у случају нових кварова житељи центра града, бар буду мање у мраку

ње, техничка сигурност у снабде вању центра града електричном енергијом биће на високом нивоу - рекао је Миланковић.

Он је истакао и да велики проблем представља постављање стубова за далековод који ће напајати трафо-станицу због нерешених имовинско-правних односа на земљишту на ком би требало да буду постављени.

- Комплетна инвестиција за „Београд 20“ износи око 20 милиона евра, а финансира се из сопствених средстава Електромуреже Србије. Прва фаза изградње је при крају и уговорена је испорука опреме. Проблем је приступ далековода тој трафостаници због дивље градње. На траси далековода дугој 20 километара потребно је откупити земљиште за стубна места, како би далековод био изграђен, чија траса пролази кроз насеља Гроцка и Калуђерица - рекао је Миланковић.

Директор Управе за енергетику Београда, Марко Стојановић потврдио је да ће сви поплати захтеви за легализацију објекта који се налазе на планираној траси бити одбијени, а објекти по потреби срушени, као и да ће сва лица која ту живе бити расељена. Како је истакао, по други пут у мандату ове градске управе Градско веће је донело одлуку о интервентној изградњи 220 трафо-станица и водова на територији Београда.

То је многим новинарима на овој конференцији имало призвук вађења флекса. Стојановић, није успео да објасни, како то изградња овако важног енергетског објекта у Београду - од посебног државног интереса, бива спутана ево већ више деценија, због потпуно нехајног односа градских и општинских служби према дивљој

Инцидент, који се догодио 30. октобра, када су несавесни инвеститори пресекли 110 кВ кабл, чиме је центар Београда био неколико часова без струје, био је повод за организовање конференције под називом „Снабдевање Београда електричном енергијом у зимском периоду“, која је 8. 11. 2010. одржана у EMC-у.

Главни узрок, овакве недопустиве рањивости снабдевања центра Београда електричном енергијом (и у августу се слично дододило) сложили су се сви учесници конференције, без сумње је велико кашњење изградње ТС „Београд 20“.

Генерални директор „Електромуреже Србије“ Милош Миланковић рекао је овом приликом да ће изградња трафо-станице „Београд 20“ у Миријеву допринети потпуној техничкој сигурности у снабдевању центра града електричном енергијом. Како је објаснио, грађевински радови на изградњи ове трафостанице су у завршној фази. Набавка неопходне опреме је већ уговорена.

- Трафо-станица „Београд 20“, на чију се изградњу чека већ четири деценије, обезбедиће коначно решење напајања за око 300.000 становника централних градских зона. По завршетку град-

У ЗИМСКОМ ПЕРИОДУ“

Центра Београда

градњи на овом подручју. Аутор ових редова био је пре неколико година сведок запрепашћења, или боље рећи очајања директора тада „Електроистока“, због тога што сви њихови покушаји да објасне и убеде надлежне органе каква опасност прети центру Београда због ометања градње ТС „Београд 20“ - једноставно бивају игнорисани. Памтим речи које је изговорио тада: „Они једноставно ништа не разумеју!“ А електропривредници нису тада имали „неког јаког политичара“ који би то успео да разуме и стане иза њих!

Уместо тога у причи око ове трафо станице појавио се тада министар мудрац са, изјавом - парапразирамо - шта има везе што људи дивље граде куће на подручју трафо-станице и на далеководној траси?! Било би добро да он сада објасни грађанима у центру, многобројним фирмама и иностраним дипломатским и другим представништвима, зашто су остајали и зашто и будуће врло лако могу остајати сатима без струје, нарочито ове зиме. Сада се ЕМС и ЕДБ свим силама или боље рећи разним превезивањима и одуста уз велику домишљатост њихових стручњака, труде да се то некако предупреди, или бар да „скрате мрак“.

Ипак, извесно је неће бити довољно само то што су неодговорни градитељи приведени у полицију и што ће неки кривично одговарати. Све то треба много консеквентније да се примени за оне који су били задужени да то спрече а деценијама нису. Ко зна, колико су за то време, тим „толерисањем“ стрпали пару у своје ћупове. Ако постоји добра воља и ко хоће све то може лако да открије, а сигурно ће им у томе помоћи они чије ће куће сада морати да се руше. Крајње је

време да ти дугогодишњи креатори урбанистичког хаоса у Београду, што би народ рекао, мало омастте букагије. А не да се прича о системским грешкама, уз слезање рамена и објашњење да

се то тако радило. Дивља градња је увек била забрањена, нарочито тамо где се радило о објектима од посебног друштвеног интереса, а нарочито где је угрожено битицање стотине хиљада других грађана и ко зна колико других институција и јавних служби. Сасвим тачно може да се утврди кривица и одговорност за замрачивање центра Београда!

ЕНЕРГОПОРТАЛ
Драган Обрадовић
www.energoportal.info

Новобеоградски далековод ускоро испод земље

БЕОГРАД - Председник општине Нови Београд Ненад Миленковић и представник фирме „Електроисток инжењинг“ Дејан Пауновић потписали су уговор о изради идејног пројекта за измештање далековода испод земље у новобеоградским блоковима 70 и 70а.

Планирано је да се уклони седам стубова на потезу од трафо-станице „Београд 5“ до топлане „Нови Београд“ а тек после израде идејног пројекта биће позната вредност читаве инвестиције.

Члан Градског већа Мирослав Чучковић, који је присуствовао потписивању уговора, подсетио је да су овакви далеководи постали прошлост на Карабурми, у улици

Хусинских рудара. Град је вољан да учествује у финансирању сличног посла у Новом Београду, пре свега због житеља ове општине. Док буду трајали радови, биће обезбеђено несметано снабдавање струјом - рекао је Чучковић.

Према речима Ненада Миленковића, Нови Београд није био оволовико изграђен када су водови постављени, али је чињеница да последње две деценије они ометају развој општине.

- Измештањем далековода испод земље (каблирањем) отвориће се могућност даљег уређења овог простора, а веома је важно што град Београд стоји иза ове иницијативе - додао је Миленковић.

ENTSO-E EMC-у највиша оцена

Инспекција ENTSO-E проценила и потврдила усаглашеност EMCа оперативном приручнику што нас сврстава у ранг западноевропских TCO-ова.

УСТЕ је 2006. године основао радну групу СМЕ (Compliance Monitoring and Enforcement) са задатком да врши контролу усаглашености ТCO-ова са правилима UCTE/ENTSO-E Оперативног приручника. Контрола усаглашености је у почетку обављана само путем самопроцене ТCO-ова, да би у 2008. и 2009. години контрола обухватила и инспекције ТCO-ова на добровољној бази. Од 2010. године ове инспекције постају обавезне.

Програмом рада СМЕ предвиђено је да се у току 2010. године спроведу инспекције у шест ТCO-ова по питању поглавља 8. Оперативног приручника, које се односи на начин спровођења обуке диспетчера националних диспетчерских центара. Један од одабраних ТCO-ова је и ЈП EMC.

Инспекција ЈП EMC спроведена је 9. и 10. новембра 2010. године. Тим за инспекцију су сачињавали: Мартин Рехачек (вођа тима), Рафал Кућински, Матиас Куринг и Ласе Континен. ЈП EMC су представљали Срђан Суботић – главни диспетчер, Владимир Илић, Душко Аничић, Петар Петровић (руководиоци смене НДЦ-а) и Александар Петковић (диспетчер НДЦ-а).

У току дводневне инспекције, тим ENTSO-E је процењивао усаглашеност ЈП EMC са свих 14 правила поглавља 8 Оперативног приручника на основу:

- интерних упутстава који уређују ову област,
- активности координатора за обуку,
- годишњих програма обуке,
- редовних диспетчерских састанака,
- заједничких обука диспетчера НДЦ-а и РДЦ-ова,
- заједничких међународних обука диспетчера,
- обуке на DTS-у (Dispatcher Training Simulator),
- осталих видова обуке.

Тим ENTSO-E је посетио и НДЦ, где се кроз разговор са дежурном сменом уверио у добро знање енглеског језика наших диспетчера, постање документације неопход-

не за рад диспетчера и карактеристикама енергетских апликација SCADA/EMS система. У ученици за тренинг на DTS-у инспекцији су симулирани неки од поремећаја који су били део претходне обуке диспетчера.

Утисци тима ENTSO-E након спроведене инспекције ЈП EMC су позитивни, а прелиминарни резул-

тати показују да је ЈП EMC оцењен највишим оценама за сва правила из поглавља 8 Оперативног приручника, што нас сврстава у ранг са западноевропским ТCO-овима. Инспекција је препознала и могућност да ЈП EMC организује тренинг диспетчера суседних ТCO-ова на DTS-у, што представља највиши степен заједничке обуке.

ENTSO-E подржава документ Комисије „Приоритети за енергетску инфраструктуру за период 2020-2030. Пројекат о интегрисању европској енергетској мрежи“.

ENTSO-E поздравља саопштење Комисије, које носи назив „Пројекат о интегрисању европској енергетској мрежи“. Оператори преносног система, као будући власници и оператори, радују се сарадњи са Комисијом, а у циљу обезбеђивања сигурне и поуздане интеграције са постојећим мрежама, како би својим знањем и искуством, допринели пројектовању и управљању планираним електроенергетским аутопутевима,

Пројекат представља суштинску смерницу када су у питању приоритети европске политике за енергетску инфраструктуру. ЕНТСО-Е подржава циљ Комисије да срушчи препреке које спречавају развој електроенергетских мрежа, односно неефикасне и споре процедуре при издавању дозвола и приступ власништву и акцијском капиталу субјектима који развијају мрежу. ЕНТСО-Е се радује и доприносу који ће дати у дебати о примени Пројекта, имајући у виду да су мреже од суштинског значаја за остваривање интегрисане, сигурне европске енергетске политике која предвиђа нулту емисију угљеника.

НОВИ ПРЕДСЕДНИК ENTSO-E РЕГИОНАЛНЕ ГРУПЕ ЗА ЈУГОИСТОЧНУ ЕВРОПУ

На састанку ENTSO-E Регионалне групе за Југоисточну Европу (ENTSO-E RG SEE), одржаном 17. 11. 2010. године у Бечу, за њеног новог председника у наредном двогодишњем мандату изабран је Милош Младеновић, извршни директор за управљање и тржиште у ЈП EMC. ENTSO-E RG SEE се налази у оквиру структуре ENTSO-E Комитета за тржиште и има велику улогу у ускладјивању начина рада и процедуре ТCO-ова из Југоисточне Европе са захтевима и нормама EU легислативе из области тржишта електричне енергије, као и са добром праксом присутном у земљама EU. Такодје, ова регионална група има значајну улогу и у процесу успостављања регионалног тржишта електричне енергије Југоисточне Европе, као једног од битних циљева Уговора о оснивању енергетске заједнице (Energy Treaty). Као основни циљ у наредном двогодишњем периоду, Милош Младеновић је апострофирао поступну имплементацију Циљаног модела тржишта EU у региону Југоисточне Европе, базирано на реалистичним временским оквирима и по „степ бу степ“ принципу који је у овом процесу био доминантан и у EU, уз јасну и недвосмислену подршку свим изгледним „бottom-up“ иницијативама, координисаним од стране регионалних TSO-ова.

Поред користи за Републику Србију која се додатно етаблирала као један од кључних чинилаца за успостављање ефикасног и одрживог регионалног тржишта електричне енергије, ова вест представља и једну потврду креативилитета и угледа ЈП EMC, како у регионалним, тако и у пан-европским оквирима.

МЕЂУНАРОДНА ПАНОРАМА

Градња масивних гасовода

БРИСЕЛ - Европска комисија обелоданила је детаље билион (1.00 милијарди) евра тешког инвестиционог плана градње масивних гасовода, "високонапонских магистара" и 8.000 km дугих цевовода за транспорт и одлагање штетних гасова, цитира **Блоомберг** изводе из извештаја. Комесар за енергију Гуентер Оветтингер је прошле недеље објавио план "Енергетских инфраструктурних приоритета за 2020. и 2030.", намењен ставарњу обједињене "Европске енергетске мреже". Bloomberg наводи да план иде на руку производијачима гаса, попут Русије и Азербејџана, јер том енергенту даје приоритет у тежњи да смањи коришћење угља у производњи електричне енергије. Зависност од увозног гаса порасте са садашњих око 60 одсто, на 73%-79% до 2020. и 81%-89% до 2030, стоји у документу. Руски гас у томе учествује отприлике са једном трећином, па се у извештају оцењује стратешким за EU да до 2020. покрије 10 до 20 одсто својих потреба за овим енергентом (45 до 90 млрд.m³ годишње), градњом "ужног (газоводног) коридора" до Каспијског региона. Блоомберг

оказује да је ово до сада најаснија дефиниција онога што EU жели да постигне са каспијског тржишта гаса. Оеттингер је обезбедио подршку за градњу "електроенергетских магистрала" потребних за пренос огромних количина струје коју EU планира да произведе са ветропаркова на Северном мору и соларних паркова са подручја Медитерана. Подељена су, међутим, мишљења за инвестиције у хиљаде километара цевовода за транспорт CO₂ и његово одлагање у испражњена поља природног гаса. Критичари упозоравају да ће цена тзв, CCS (царбон цаптуре анд стораге) технологије пасти на леђа пореских обvezника, осим ако се цена дозвола за емисије CO₂ не подигне са садашњих око 15 евра, на 60 до 80 евра по метричкој тони. Они наводе да је у супротном, једноставније и јефтиније улагање у обновљиве изворе. План такође предвиђа стварање више великих далеководних праваца од југа ка северу, којим би се размењивала енергија добијена из обновљивих извора на Северном мору и Медитерану и слала до централне Европе.

УГОВОР О ИЗГРАДЊИ ПОДВОДНОГ ИНТЕРКОНЕКТИВНОГ КАБЛА КАПАЦИТЕТА 1000 MW

Представници црногорске Владе и италијанске државне компаније Терна, потписали су синоћ (22. новембра 2010. године) Уговор о изградњи подморског (подводног) интерконективног кабла, капацитета 1.000 MW између Тивта (Црна Гора) и Пескаре (Италија) у вредности од око 720 милиона евра. Уговор су потписали црногорски министар економије Бранко Вујовић, председник Одбора директора ЦГЕС (електропреносног система Црне Горе) Зоран Ђукановић и извршни директор Терне, Флавио Катанео.

Италијански министар привреде Паволо Романи, који је присуствовао потписивању Уговора, рекао је потом на конференцији за новинаре да ће изградњом кабла Црна Гора постати енергетско чвориште овог дијела Европе. Електрична интерконекција између Италије и Црне Горе је дуга око 450 километара, од којих је око 375 километара подморског кабла који ће повезати две стране Јадранског мора и око 75 километара копнене интерконекције. Црна Гора би од промета струје годишње могла да приходи и до 40 милиона евра. Италијанска страна ће у потпуности финансијирати градњу кабла, а за узврат Терна ће до краја ове године да докапитализује Црногорски електропреносни систем са 30 милиона евра и тако ће стећи 22 посто акција те државне фирме.

CIGRE SRBIJA, једна од 57 националних комитета Међународног савета за велике електричне мреже CIGRE PARIS која има чланове из више од 80 земаља, организује своје 30. саветовање. У 2011. години навршава се 60 година од оснивања Националног комитета Међународног савета за велике електричне мреже JUKO CIGRE (данас CIGRE SRBIJA), тако да 30. саветовање има ЈУБИЛАРНИ КАРАКТЕР.

Саветовање ће се одржати од 29. маја до 03. јуна 2011. године у једном од најлепших туристичких места у Србији, на Златибору, где су већ успешно организована два саветовања, 2005. и 2009. године.

Генерални покровитељи 30. саветовања су ЕЛЕКТРОПРИВРЕДА Србије и ЕЛЕКТРОМРЕЖА Србије.

30. саветовање се одржава у условима даље либерализације електроенергетског сектора и укључења у тржиште електричне енергије европских земаља, са израженом потребом за новим знањима, разменом мишљења и ис-

кустава из домаће и светске праксе.

Циљ 30. саветовања је да окупи научне и стручне раднике, организације из области науке, електро-привреде и електроиндустрије, који ће крозписане реферате и свеобухватну стручну расправу дати свој допринос решавању актуелних проблема везаних за рад и развој електроенергетског система и електроиндустрије код нас.

Као основа за стручни рад на Саветовању треба да послуже реферати написани из проблематике обухваћене ПРЕФЕРЕНЦИЈАЛНИМ ТЕМАМА, које су дефинисали СТУДИЈСКИ КОМИТЕТИ, сврстани у 16 група:

- A1 Обртне електричне машине
- A2 Трансформатори
- A3 Високонапонска опрема

Српски национални комитет Међународног савета за велике електричне мреже

- Б1 Каблови
 - Б2 Надземни водови
 - Б3 Постројења
 - Б4 HVDC и енергетска електроника
 - Ц1 Економија и развој ЕЕС
 - Ц2 Управљање и експлоатација ЕЕС
 - Ц3 Перформансе система заштите животне средине
 - Ц4 Техничке перформансе ЕЕС
 - Ц5 Тржиште електричне енергије и регулација
 - Ц6 Дистрибутивни системи идистрибуирана производња
 - Д1 Материјали и савремене технологије
 - Д2 Информациони системи и телекомуникације
- Организациони одбор 30. саветовања предвиђео је да се у току Саветовања одржи ОКРУГЛИ СТО СА АКТУЕЛНОМ ТЕМОМ.

За време Саветовања одржате се ТЕХНИЧКА ИЗЛОЖБА CIGRE СРБИЈА EXPO 2011, на којој ће електроиндустрија и производи електроопреме из наше земље и иностранства, консултанти, научно-истраживачке организације и др. имати могућности да кроз пословне презентације и промотивне активности прикажу практичну реализацију онога што је предмет дискусија на Саветовању.

ПРИЈАВА РАДА

Аутори треба да пријаве своје радове на посебном обрасцу који је дат уз Прво обавештење до 15. децембра 2010. године.

Уз пријаву се подноси КРАТАК САДРЖАЈ, чији је обим до 400 речи.

Обавештење о прихватању пријаве радова аутори ће добити до 31. децембра 2010. године.

Пун текст рада аутори треба да доставе до 28. фебруара 2011. године.

Радове ће рецензирати Студијски комитети

СИНДИКАЛНЕ АКТИВНОСТИ

ИЗБОРИ У СИНДИКАТУ

Интервју са председником

Овим поводом гост редакције листа EMC био је Милован Андрић, председник Синдиката EMC.

Који послови су реализовани у Централни Синдикату EMC у протеклом периоду?

Најважнији задаци Синдиката EMC, преговарање, потписивање и праћење примене Колективног уговора за ЈП EMC, у сталном социјалном дијалогу са Послодавцем и по потреби са Оснивачем, односно са релевантним представницима Владе Републике Србије (Министарство рударства и енергетике, Министарство финансија и Министарство рада и социјалне политике) су успешно реализовани у претходном периоду. Коначно дефинисане и у пракси реализације исплате увећања основне зараде због интервентног рада, редовне стипендије за децу премијулих чланова синдиката, почетак ажурног доношења и извршења Решења за исплату накнаде нематеријалне штете настале због повреде на раду по споразумима за вансудско поравнање, бонуси, позајмице и друга нова и стечена права из Колективног уговора су коришћена у пуном обиму.

Комисија за израду новог Правилника о организацији и систематизацији послова у ЈП EMC је разматрала синдикалне захтеве и делимично или у целости их усвојила. Систематизација радних места је обухватила све запослене (привременим статусом радних места, до 14 година, пролонгирано је брисање одређених радних места из систематизације и решен проблем организационог и технолошког вишке највећег броја запослених природним путем – одласком у редовну пензију, а млађим кадровима је дато довољно времена да се дошколују или пре-квалификују). Систематизована су сва постојећа радна места на којима се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем. Омогућено је одређивање коefицијентата радних места на начин да буду очуване зараде запослених, а прихваћен је и захтев

синдиката да се упражњена радна места попуњавају по правилу путем јавног огласа, првенствено интерног, а потом екстерног. Новим актом је функционално унапређено вертикално организовање (смањен број директора за више од 50%, а број организационих јединица за више од 40%). Извршено је уподобљавање врсте стручне спреме за све запослене који успешно обављају одређени посао у дужем временском периоду, а немају одговарајућу стручну спрему у истом степену.

На захтев Синдиката EMC про мењено је ново Упутство за обрачун накнада трошкова за време проведено на службеном путовању у земљи које је изазвало велико незадовољство запослених, нарочито монтера у далеководним екипама.

Синдикални функционери и пријатељи Синдиката EMC успели су да издејствују код Оснивача и Послодавца пролонгирање примопредаје електроенергетских објеката ТС 110/x kV између јавних предузећа „Електромрежа Србије“ и „Електропривреда Србије“, не улазећи у технолошку и економску проблематику разграничења преносног и дистрибутивног система, али са намером да се пре почетка процеса примопредаје нађе заједнички интерес запослених са списком за прелазак код другог послодавца и нашег предузећа и реши статус службених станови уз ТС 110/x, односно спречи њихов губитак са раздвајањем електроенергетских објеката.

Синдикални активисти су учествовали у изради акта о процени ризика за сва радна места у ЈП EMC.

Централа Синдиката EMC је доносила и спроводила програме за превенцију радне инвалидности (ре-креација) и рехабилитацију запослених, иницирала превентивне лекарске прегледе за жене и мушкарце који нису обухваћени обавезним прегледима, организовала спортске, туристичке и културне манифестије, синдикалне курсеве и семинаре за едукацију поверилика, сара-

На IX седници Скупштине Синдиката EMC, одржаној 23. септембра у Сремским Карловцима, донета је Одлука о расписивању јединствених избора за све носиоце функција у Синдикату EMC. Избори ће се одржати 10. децембра, а рок за подношење кандидатуре Изборној комисији је од 22. октобра до 26. новембра 2010. године. Конститутивна седница новог сазива Скупштине Синдиката EMC одржаће се најкасније до 13. јануара 2011. године. Изборна комисија је, на основу увида о плаћању синдикалне чланарине за септембар 2010. године, установила список са 1421 чланом Синдиката EMC с правом гласа.

Синдикални избори у Јавном предузећу Електромрежа Србије сигурно су једни од најдемократских избора на синдикалној сцени Србије. Потврда томе је и избор председника Синдиката EMC, о коме ће синдикално чланство непосредно одлучивати у свим организационим деловима ЈП „Електромрежа Србије“ и привредним друштвима „Електроисток – Пројектни биро“ и „Електроисток – Изградња“, тајним гласањем између више кандидата.

Синдиката ЕМС

ћивала са другим синдикатима и асоцијацијама синдиката, реализовала уговор „Бизнет“ са предузећем „Телеком Србија А.Д.“ за 2000 бројева у синдикалној мрежи и посредовала приликом куповине мобилних телефонских апаратова по бенефицијарним ценама, снабдевала чланове Синдиката угљем и координирала учешће у бројним хуманитарним акцијама.

Сва права која су реализована за чланове запослене у Јавном предузећу „Електромрежа Србије“ непосредно или посредно су конзумирали и чланови Синдиката ЕМС запослени у извојеним привредним друштвима „Електроисток - Изградња“ д.о.о. и „Електроисток - Пројектни биро“ д.о.о.

Уз све редовне послове предвиђене програмом рада успешно је завршен и велики посао реорганизације нашег синдиката по новим Правилима.

Да ли се Синдикат ЕМС бавио зарадама својих чланова?

Стицајем разних околности и указаних прилика да се унапреди животни стандард запослених или само реализацију нека оспоравана права из Колективног уговора, дешавало се да су синдикални функционери и активисти, уз помоћ пријатеља нашег Синдиката, конструктивним предпозима и учешћем у координираним акцијама према Оснивачу, обављали и послове који нису по дефиницији синдикални и за које нису формално надлежни и одговорни. У септембру 2006. године просечна нето зарада у ЈП ЕМС је била само 32.741,00 динар (први пут пала испод просечне нето зараде у ЈП ЕПС - 33.060,00 динара). После оствареног контакта Синдиката ЕМС са релевантним представницима Министарства финансија и Министарства рударства и енергетике, 2007. године договорен је финансијски „пакет“ у правном облику вансудског поравнања Послодавца и Синдиката, који је увећао масу за зараде запослених у ЈП ЕМС за 32 милиона динара. То је био добар

основ за релативно успешно планирање и реализацију масе за зараде у наредним годинама (у септембру ове године просечна нето зарада у ЈП ЕМС је достигла 59.293,00 динара, а у ЈП ЕПС 54.714,83 динара).

Почетком 2008. године испуњено је обећање новог Пословодства и удовољено синдикалним захтевима за учешће запослених у расподели остварене добити. Први пут је исплаћена „тринаеста плата“.

Даљим заједничким и аргументованим деловањем према Оснивачу, извршene су исплате „разлика“ свим запосленима током сва три месеца последњег квартала 2008. године, а 2009. године сви запослени су у једном од месеци другог полугођа добили 30% увећане зараде, у оквирима тада важећег Закона о привременом смањењу плате.

За 2010. годину Пословодство и Синдикат су договорили бонусе за период јуни-децембар (новчани део штрајкачких захтева синдиката у три месечне рате – јуни, септембар, новембар и расподела дела добити из прошле године у четири рате – јули, август, октобар и децембар).

На сваки захтев Синдиката одобраване су бескаматне наменске позајмице за све запослене, од стране

Послодавца, континуирано у максималним износима.

Активирана је „стимулација“, односно могућност додатних примања до 30%, према оствареном радном учинку запослених који су значајно изнад стандардних, уз испуњен утимативни синдикални услов максималне транспарентности.

Какав је однос Синдиката са Пословодством?

Партнерски однос изграђен између Послодавца и Синдиката је, поред подизања и одржавања зарада на подношљивом нивоу, бонуса и сл, највећу потврду своје неопходности добио у успешној заједничкој акцији враћања објекта друштвеног стандарда. Влада Републике Србије изузела је из поступка одузимања и вратила нам објекте: вилу „Јасмин“ у Врњачкој Бањи, вилу „Тетреб“ на Копаонику и одмаралиште у Буљарици, Република Црна Гора. Ово је велики успех Послодавца, али и Синдиката ЕМС, чије су званично мишљење и пунा формална и неформална подршка у потпуности уважени од Оснивача. Синдикат ЕМС је укњижен у активности Реновирање објекта „Релејна станица“ на Копаонику. Све синдикалне организације делова предузећа учествују у уређењу ентеријера „својих“ апартмана.

СИНДИКАЛНЕ АКТИВНОСТИ

Послодавац је осмислио програм суфинансирања стручног усавршавања запослених и прихватио предлог Синдиката да се финансира специјалистичко школовање запослених са средњом стручном спремом, студијски програм Електроенергетичар за мреже и постројења.

Послодавац је континуирано дотирао Фонд солидарности EMC у циљу омогућавања пружања материјалне помоћи свим члановима Фонда солидарности и члановима њихове уже породице (брачни друг и деца до 27 година старости која су на редовном школовању) у решавању и ублажавању одређених стања њихових социјалних потреба, према Правилнику Фонда. Информисање чланова синдиката EMC се поред службеног гласила, синдикалног сајта постављеног на интернет адреси <http://www.sindikatems.org.rs>, врши и путем листа EMC.

Оформљена је Спортска секција Јавног предузећа „Електромрежа Србије“. То је заједнички пројекат Синдиката и Послодавца, реализован у циљу подизања спортске рекреације на виши ниво. Чланови ове секције могу бити сви запослени у ЈП EMC који се баве спортом. Спортске екипе и појединци у разним дисциплинама се такмиче на једном централном турниру (велика спортско-рекреативна манифестација - Спортски сусрети запослених у ЈП EMC), на турнирима за поједине спортиве (шах, тенис и други) или континуирано у оквиру предузећа и на другим нивоима по договореном годишњем плану и програму.

Да ли је било неслагања и спорова са Пословодством?

На захтев Синдиката, по усвајању Програма пословања ЈП EMC за 2009. годину, Пословодство је почело да исплаћује јубиларне награде запосленима (период I-IV), али је по добијеним препорукама из Министарства економије и регионалног развоја, по Закону о привременом смањењу плате, исплата била прекинута. Протести, молбе, жалбе и сва друга настојања синдикалних активиста да се у социјалном дијалогу реши и ово питање, овог пута нису уродила плодом и Синдикат EMC је био принуђен да, уз подршку скоро свих оштећених јубилараца, покрене процедуру судске наплате. Поступак је покренут пред Првим основним судом у Београду и убрзо окончан судским поравнањем.

Остале су нерешене тужбе запослених због опструкције бившег директора ЕПС ЈП „Електроисток“ приликом остваривања добијеног

права по основу бенефицираног радног стажа по „Првом записнику“ Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање и тужбе сменских радника због висине увећања основне зараде за сменски рад (проблем настао због тумачења Оснивача, односно Министарства рада и социјалне политике да рад у турнусу није сменски рад).

Није решен проблем службених становиша. Скуп свих околности које су пратиле процес примопредаје ТС 110/x kV није ишао у правцу доношења рационалних и благовремених одлука, како са становишта организовања процеса рада, тако и са становишта решавања егзистенцијалних питања запослених који у њему учествују. Став Синдиката EMC по овом питању није изменјен, неопходно је да Управни одбор ЈП EMC промени статус службених становиша уз ТС 110/x и тако спречи њихов губитак са раздвајањем електроенергетских објеката, односно преносом ових трафостаница Привредним друштвима за дистрибуцију електричне енергије у ЈП ЕПС и да се одмах почне са решавањем питања, ако не свих, онда бар „неспорних“ становиша за које су синдикални активисти прибавили документацију која обезбеђује да се одређеном броју запослених, који живе у тим становима, а нису на други начин решили стамбено питање, омогући закуп становиша.

Како видите Синдикат EMC у наредном периоду?

Протекле године су биле углавном успешне у побољшавању и одржавању постигнутог нивоа стандарда запослених. Светска економска криза утицала је и на пословање нашег предузећа (највише због пада вредности домаће валуте, односно раста финансијских расхода по основу ефекта валутне клаузуле и негативних курсних разлика) са свим ограничењима и условљавањима које је Оснивач одредио за сва јавна предузећа, али охрабрује изражена спремност социјалних партнера да се настави сарадња у циљу заштите материјалног и социјалног положаја запослених у ЈП EMC, што ће наредних година, имајући у виду економску кризу, најављену корпоратизацију предузећа, очекиване мере штедње и рационализације, бити посебно тешко – значи биће пуно посла за синдикалне активисте и веома је важно да се на предстојећим изборима кандидују и поддрже они који имају јаку вољу, храброст и довољан стручни капацитет да креирају и реализацију савремене, примерене и реалне синдикалне програме и пројекте, благовремено реагују код Оснивача и Пословодства на евентуалне неправилности, помажу у решавању проблема чланства у вези са радом и у ублажавању одређених стања њихових социјалних потреба.

Срђан Станковић

Помоћ за отклањање последица земљотреса у Краљеву

На предлог Синдиката EMC, а према Извештају заједничке Комисије Послодавца и Синдиката о увиду о нанетој штети услед земљотреса 03.11.2010. године у 01,47 часова, на индивидуалним стамбеним објектима и становима запослених у Погону Крушевац, који живе и раде у Краљеву, сачињеном после обиласка на лицу места и увидом у стање објеката након земљотреса, Управни одбор ЈП EMC је донео Одлуку да одобри средства на име новчане помоћи за трошкове санације штете настале уред земљотреса за седам запослених, у укупном износу од 400.000,00 динара подељених по предлогу Комисије. Поред оштећења на објектима, заједничко за све стамбене јединице које је Комисија прегледала су оштећења на инсталацијама водовода и канализације, намештаја и осталих делова кућног инвентара. У свим објектима је могуће становање, али су неопходни занатско-грађевински радови, како би се оштећења санирала.

Управни одбор је донео Одлуку да ЈП EMC, као друштвено одговорно предузеће, донира милион динара граду Краљеву.

Милован Андрић, председник Синдиката EMC је поново изнео предлог да се у Плану пословања ЈП EMC за следећу годину определе знатно већа средства за намене хуманитарних давања.

СИНДИКАЛНЕ АКТИВНОСТИ

Нови Колективни уговор

После тромесечних трипартитних преговора Оснивача, Послодавца и Синдиката потписан је 21.03.2007. године Колективни уговор за Јавно предузеће „Електромрежа Србије“ Београд (КУ - Сл.гл. РС, бр. 29/2007 и 7/2010). Његовим ступањем на снагу 31. марта исте године престао је да важи Правилник о раду, тако да запослени нису осетили последице које би настале примењивањем овог принудног општег акта у дужем временском периоду.

Због истека важности овог Колективног уговора 31.12.2010. године, почели су преговори за израду Предлога новог Колективног уговора за Јавно предузеће „Електромрежа Србије“. Преговарачки тим у име Послодавца у саставу: Сандра Петровић, заменик генералног директора и председник

Преговарачког тима, Зоран Гавански, извршни директор за правне послове, људске потенцијале и опште послове и Јован Ећимовић, извршни директор за економско финансијске послове, чланови Преговарачког тима Послодавца и Преговарачки тим у име Синдиката ЕМС у саставу: Милован Андрић, председник Синдиката ЕМС и координатор Преговарачког тима, Митар Срђеновић, Драган Марјановић, Недељко Огризовић, Стојан Радак и Горан Лисичић, чланови Преговарачког тима Синдиката, су на билатералним преговорима усагласили предложене текстове измена и допуна важећег Колективног уговора, како од стране Послодавца тако и од стране репрезентативног Синдиката, изузев члана 39. (проблем висине увећања зараде запосле-

нима за рад у турнусу, односно за сменски рад). Послодавац и Синдикат очекују од Оснивача – Владе РС, да на трипартитним преговорима реши овај проблем у оквиру законских оквира, а њихов усаглашен предлог прихвати у целости.

Да ће ови преговори бити тешки и дуги наговештава став члanova преговарачког тима Оснивача из Министарства финансија да наш актуелни Колективни уговор даје превише права запосленима и да није примерен овом кризном времену. Заједнички став Пословодства и Синдиката је да запослени у ЈП ЕМС, према тежини услова рада, великој одговорности и ванредно добрим резултатима рада остварених у континуитету, заслужују Колективни уговор са највишим стандардима.

Едукација о Мобингу

Дана 4.10.2010. године почели су да важе „Закон о спречавању злостављања на раду“ и „Правилник о правилима понашања послодавца из запослених у вези са превенцијом и заштитом злостављања на раду“. Према чл.3 наведеног Правилника, Послодавац је дужан да, ради препознавања, превенције и спречавања злостављања, спроводи мере обавештавања и оспособљавања запослених и њихових представника да препознају узроке, облике и последице вршења злостављања. Послодавац може да обезбеди обуку, односно оспособљавање одређеног запосленог или запослених за обављање посредовања, као начина разрешења спорних односа повезаних са злостављањем. У члану 13. Закона о спречавању злостављања на раду, наведен је начин покретања поступка: „Ако се за злостављање не терети одго-

врно лице у правном лицу, односно послодавац са својством физичког лица, запослени који сматра да је изложен злостављању подноси образложени захтев за покретање поступка за заштиту од злостављања непосредно том лицу. Захтев из става 1. овог члана може поднети и представник синдиката, лице надлежно за послове безбедности и здравља на раду, представник запослених за безбедност и здравље на раду или одбор за безбедност и здравље на раду, уз писмену сагласност запосленог који сматра да је изложен злостављању.“

У заједничкој организацији Службе за безбедност и здравље на раду ЈП ЕМС и Централе синдиката ЕМС, у уторак 26.10.2010. године у Високој стручковној школи за предузећиштво у Београду реализован је семинар о мобингу. Центар за индустријске односе - Ме-

наумент консалтинг центар, у сарадњи са Министарством рада и социјалне политике – Инспекторатом за рад, са предавачима: доц. др Владимир Маринковић, Директор ВСШП, Слободанка Бранковић, саветник Министра за рад и социјалну политику, проф. др Радан Илић, помоћник директора Националне службе за запошљавање, адвокат Зоран Лончар, Јасмина Маричић-Вукотић, инспекторка рада Инспектората за рад Министарства рада и социјалне политике за град Београд и проф. др Дарко Маринковић, одржали су једнодневни семинар за тридесет полазника – запослених у ЈП ЕМС, које су предложили послодавац и синдикалне организације делова предузећа, под радним називом „Имплементација Закона о спречавању злостављања на раду“.

Р.Е.

СИНДИКАЛНЕ АКТИВНОСТИ

Активности Спортске секције

**Најбољи појединци,
освајачи медаља
ТЕНИС**

1. Маринковић Предраг
2. Стјић Александар
3. Потић Миљан

ПЛИВАЊЕ М

1. Александар Стефанов
2. Зоран Милићевић
3. Милош Ракић

ПЛИВАЊЕ Ж

1. Дорис Аћимовић
2. Александра Дрљача
3. Љиљана Кричка

ШАХ - ЦУГЕР

1. Курђубић Александар
2. Максић Душан
3. Станчевић Перица

БАЦАЊЕ ПЛОЧИЦА

1. Душица Јевић
2. Жељка Алексић
3. Миладинка Матић

ПИКАДО М

1. Владимир Овчаревић
2. Миодраг Савић
3. Небојша Петковић

ПИКАДО Ж

1. Весна Младеновић
2. Александра Пејовски
3. Марија Шефер

СТРЕЉАШТВО М

1. Новица Симић
2. Јовица Ђурчић
3. Мирослав Новаковић

СТРЕЉАШТВО Ж

1. Бабић Весна
2. Младеновић Весна
3. Шкорнички Марија

Мали Фудбал

НАЈБОЉИ ГОЛМАН
ФИЛИПОВИЋ БОЈАН
НАЈБОЉИ СТРЕЛАЦ
ЂОРЂЕВИЋ ВЛАДИЦА

Фер плеј

ФЕР ПЛЕЈ ПОЈЕДИНАЦ
МИЛОШ ДАНИЛОВИЋ
ФЕР ПЛЕЈ ЕКИПА
УПРАВЉАЊЕ

Генерални пласман екипа

Екипа	Мали фудбал	Баскет Зназ	Стони тенис	Шах	Стреља штво М	Стреља штво Ж	Пика до М	Пика до Ж	Бацање плочица	Укупно поена	Пласман
КРУШЕВАЦ	9.6	10.8	12	6	5	8	5	8	4	68.4	I
ВАЉЕВО	8.4	12	8.4	7.2	6	7	9	3	7	68	II
УПРАВЉАЊЕ	3.6	9.6	9.6	12	9	3	6	5	5	62.8	III
БЕОГРАД	10.8	4.8	4.8	10.8	10	6	7	4	1	59.2	IV
ДИРЕКЦИЈА	7.2	6	7.2	8.4	1	5	8	7	6	55.8	V
НОВИ САД	4.8	3.6	10.8	9.6	8	2	3	1	8	50.8	VI
ИЗГРАДЊА	12	8.4	2.4	4.8	2	1	10	2	2	44.6	VII
ПРОЈЕКТНИ БИРО	0	7.2	2.2	2.4	4	4	4	6	9	38.8	VIII
БОР	6	2.4	6	3.6	7	0	2	0	3	30	IX
ОБИЛИЋ	0	0	3.6	0	3	0	1	0	0	7.6	X

Спортски сусрети запослених у Јавном предузећу Електромрежа Србије“ одржани су, уз сагласност и помоћ Пословодства ЈП EMC, у трајању четири такмичарска дана - од 15. до 19. септембра 2010. године, у хотелу „Парк“ у Будви. Због селектовања чланова репрезентације Пете Координације Синдиката ЕПС за Радничке спортске игре Координација Синдиката ЕПС у Врњачкој Бањи, „Спортски сусрети запослених у ЈП EMC - Будва 2010“ били су

отворени за чланове Синдиката Дирекција ЕПС и ЕПСТУРС, а истовремено су одржани и „Спортски сусрети Пете координације Синдиката ЕПС - Будва 2010.“

Од 300 учесника у Будви селектирано је 50 најбољих спортиста који су учествовали на Сусретима координација Синдиката ЕПС одржаним од 23. до 25. септембра 2010. године у Врњачкој Бањи, са циљем обезбеђења и очувања физичке и здравствене способности радника као и збли-

СИНДИКАЛНЕ АКТИВНОСТИ

ЈП ЕМС

жавања и упознавања радника координација: **Координација за производњу угља**, коју чине синдикалне организације: ПД РБ "Колубара" Лазаревац, ЈП ПК "Косово" Обилић, ЈП "ПЕУ" Ресавица и ПД ПК "Костолац" Костолац; **Координација за производњу термоенергије**, коју чине синдикалне организације: ПД ТЕ "Никола Тесла" Обреновац, ЈП ТЕ "Косово" Обилић, ПД ТЕ "Костолац" Костолац и ПД "Панонске електране" Нови Сад; **Координација за производњу хидроенергије**, коју

чине синдикалне организације: ПД "Ђердан" Кладово, ПД "Дринско-лимске ХЕ" Бајина Башта; **Координација за дистрибуцију електричне енергије**, коју чине синдикалне организације: ПД "Електродистрибуција Београд" Београд, ПД "Југоисток" Ниш, ПД "Електровојводина" Нови Сад, ПД "Центар" Крагујевац, ПД "Електросрбија" Краљево и ЈП "Електротрокосмет" Приштина и **Пета Координација**, коју чине синдикалне организације: ЈП ЕМС Београд, ЕПС Турс и ЈП ЕПС - Дирекције;

Први спортски сусрети
V Координације Синдиката ЕПС
БУДВА, 16. – 19. 09. 2010. године

КООРДИНАЦИЈА

ДИСЦИПЛИНА МАЛИ ФУДБАЛ – ВЕТЕРАНИ

1. СИНДИКАТ ЕМС
2. СИНДИКАТ ДИРЕКЦИЈА ЕПС
3. ЕПСТУРС

ДИСЦИПЛИНА НАДВЛАЧЕЊЕ КОНОПА

1. СИНДИКАТ ЕМС
2. СИНДИКАТ ДИРЕКЦИЈА ЕПС
3. ЕПСТУРС

ДИСЦИПЛИНА ОДБОЈКА НА ПЕСКУ (Ж)

1. СИНДИКАТ ЕМС
2. ЕПСТУРС
3. СИНДИКАТ ДИРЕКЦИЈА ЕПС

ДИСЦИПЛИНА СТОНИ ТЕНИС (Ж)

1. СИНДИКАТ ДИРЕКЦИЈА ЕПС
2. ЕПСТУРС
3. СИНДИКАТ ЕМС

ГЕНЕРАЛНИ ПЛАСМАН

1. СИНДИКАТ ЕМС
2. СИНДИКАТ ДИРЕКЦИЈА ЕПС
3. ЕПСТУРС

Заставу Сусрета подиже
Станимир Милосављевић – Кенза

СИНДИКАЛНЕ АКТИВНОСТИ

ЗЛАТНИ КОТЛИЋ ЈП ЕМС СРЕМСКИ КАРЛОВЦИ 2010.

Упетак 24.09.2010. године, у хотелу „Дунав“ у Сремским Карловцима, одржана је четврта манифестација чланова синдиката EMC „ЗЛАТНИ КОТЛИЋ ЈП EMC“.

Домаћин и организатор је био Синдикат EMC по-глон Нови Сад. Учествовало је једанаест екипа. Све екипе су добиле златне плакете за учешће, а прво место и награду Синдиката EMC освојила је екипа ДИРЕКЦИЈА у саставу: Чакарановић Милош, Игњац Предраг и Живковић Бранислав.

Стојановић Љубиша – Буда, идејни творац и ини-

цијатор ове манифестације је добио плакету захвалнику Синдиката EMC.

Екипа Електроисток Изградња је заузела последње место и добила домаћинство следећег такмичења.

Скувано јо преко 150 литара чорбе и испечено 100 килограма рибе које су, уз домаће вино које су обезбедили домаћини Недељко Огризовић и други активисти Синдиката EMC Нови Сад, дегустирали такмичари и многобројни гости међу којима и чланови Управног одбора и Пословодства ЈП EMC.

У поподневним часовима организована је посета манастирима Грgeteg и Крушедол, а увече проглашење победника, свечана вечера и дружење до касно у ноћ.

Гост манифестације др Милош Миланковић, генерални директор и домаћин Недељко Огризовић, председник Синдиката EMC Нови Сад

Победници, екипа ДИРЕКЦИЈА у саставу: Чакарановић Милош, Игњац Предраг и Живковић Бранислав

Екипа Електроисток Изградња, домаћин следећег такмичења

IN MEMORIAM

Ранко Шћепановић

(1936 – 2010)

Умро је наш дугогодишњи колега и пријатељ, руководилац, сарадник и учитељ младих инжењера, Ранко Шћепановић, дипломирани електронжењер у 74. години после краће болести. Испраћај је организован у уторак, 24. августа 2010. године на Градском гробљу у Новом Саду.

Ранко је рођен 19. априла 1936. у Сарајеву од оца Мироје и мајке Милице. Основну школу и гимназију завршио је у Даниловграду и Котору, а Електротехнички факултет у Београду 1960. Почеко је да ради у Црној Гори у "Електробоки" из Котора, од 15. јула 1961. до 1. априла 1963, потом у "Електродистрибуцији Титоград", од 1. априла 1963. до 20. јула 1970, у "Комбинату алуминијума Титоград", од 20. јула 1970. до 21. септембра 1973. и у "Електротехничком и монтажном предузећу Никола Тесла" Титоград, од 21. септембра 1973. до 08. фебруара 1976.

У Електроистоку, у Погон преноса Србобран, запослио се на место руководиоца МРЦ-а 8. фебруара 1976. године. Руководилац Службе инвестиција у РО Електропренос Нови Сад постао је 22. фебруара 1980.

Руководилац Сектора за техничке послове (технички директор) Електропреноса Нови Сад, дана 27. фебруара 1986. Шеф Електроистоковог МРЦ-а Нови Сад био је од 01. јула 1991. Руководилац Службе експлоатације, од 01. октобра 1994. године.

Стручни сарадник постао је од 1. априла 2001, а у старосну пензију отишао је 20. јула 2001. У међувремену је, као најискуснији руководилац, мењао директора РО или Погона.

За свој рад и пожртвовано залагање добио је бројна признања и захвалнице.

- Повељу захвалности као највише признање ЈП „Електроисток“ Београд,

- Признање за изузетан допринос у изградњи основне 380 kV мреже Југославије „Никола Тесла“ као јединственог пројекта, од Југела,

- Захвалница за изузетно залагање на реализацији, припреми и изградњи ДВ 400 kV РП Дрмно-Панчево 2,

- Захвалница за значајно учешће у изградњи ЕЕ биланса и функционисању ЕЕ система у условима ратног стања од ЈП ЕПС-а.

Драган Радојковић

(1960 – 2010)

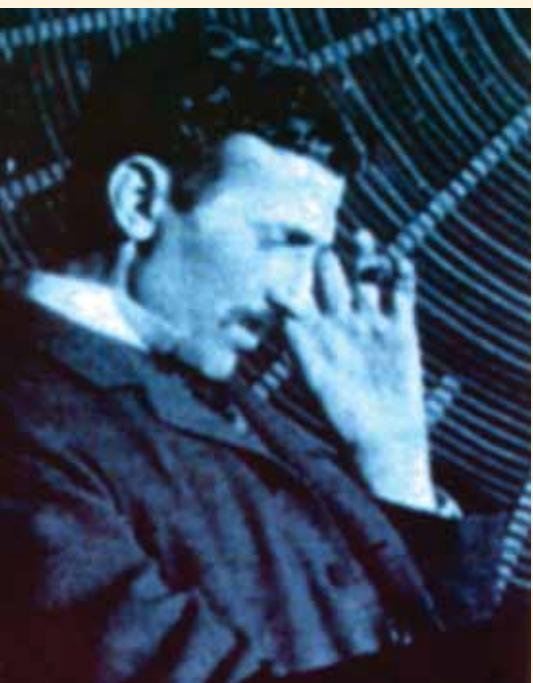
Драган Радојковић, руководилац службе за односе с јавношћу и главни и одговорни уредник листа „ТЕ – КО Костолац“ (Глас производа), изненада је преминуо.

Радојковић је рођен 19. маја 1960. године у Београду, а у Комбинат Костолац дошао је 1987. Радни век почeo је као новинар у листу „Глас производа“. Ту је опробао новинарство и трајно се определио за тај позив. По трансформацији Комбината у два јавна предузећа наставио је да ради у Јавном предузећу Термоелектране „Костолац“. Извесно време био је шеф кабинета директора Термоелектране, а по формирању Привредног друштва „Термоелектране и копови Костолац“, враћа се у Службу за односе с јавношћу на место уредника електронских издања. Почетком маја 2009. именован је за руководиоца Службе за од-

носе с јавношћу и главног и одговорног уредника листа. Као већ искусан новинар настојао је да у листу који је толико волео унесе нешто своје, а да то буде у потпуности у складу с политиком Привредног друштва.

Његова изненадна и прерана смрт затекла га је одмах по закључивању 1435. издања наших новина које, ево од прошлог броја излазе под називом ТЕ – КО Костолац. Није дочекао да први излиста и тај број, пажљиво и одговорно.

Изненадни одлазак Драган Радојковића, руководиоца и уредника, човека и пријатеља, ненадокнадив је губитак и за новину, редакцију у којој је и поникao, а посебно за колеге и оне који су га волели и поштовали. Сvakако, прерани одлазак Драган најтеже пада његовој породици, коју је неизмерно волео и којој је био посвећен свим својим бићем.

120 ГОДИНА ПРЕНОСА

Тесла је својим патентима 1888. године започео нову еру у индустрији, свакодневном животу, цивилизацији.

Патенти су обухватили производњу, пренос и коришћење електричне енергије вишефазним наизменичним струјама. Тријумфових револуционарних открића потврђен је изградњом прве велике хидроелектране на Нијагариним водопадима и преносу произведене електричне енергије у град Бафало 1894. године. Од тада све снажније, све више наизменична, полифазна струја „осваја“ свет и постаје назаменљив извор електричне енергије на свим континентима.

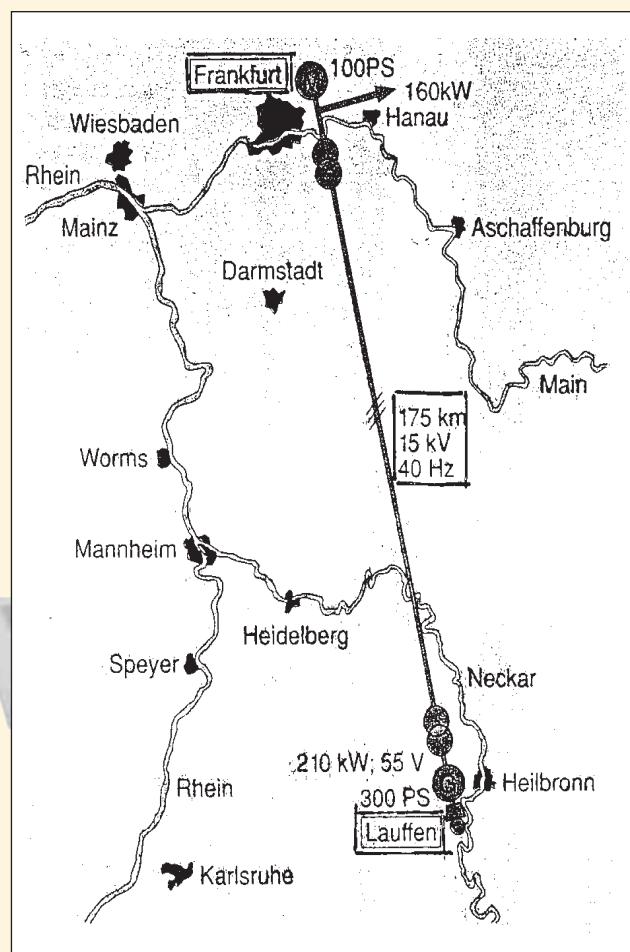
Међутим, у Европи је први пренос електричне енергије трофазном наизменичном струјом остварен 1891. године поводом велике међународне електротехничке изложбе у Франкфурту на Мајни (Немачка). Електрична енергија се преносила из хидроелектране Лауфен.

Јадан осврт на стање технике тог времена. Као почетак приче можемо поменути Фарадејево откриће електромагнетне индукције и Максвелово математичко формулисање тог темеља савремене електроенергетике. Практично коришћење откривених појава отпочело је после пола века (Фарадеј – електромагнетна индукција

1831. године; Тесла – обртно магнетно поље и асинхрони мотор 1882. године). У међувремену коришћена је једносмерна струја са веома скромним могућностима њеног преноса. То је разлог што је једносмерна струја веома брзо истиснута из области преноса електричне енергије и замењена наизменичном. Пренос наизменичне струје су фаворизовала два уређаја – трансформатор (омогућио њен пренос на високом напону и са мањим губицима) и асинхрони мотор (убрзо је постао незамљив супституент за људски и анимални рад).

Велика међународна изложба електротехничких достигнућа је организована 1891. године у Франкфурту. Одлучено је да се електричном енергијом изложба снабде из хидроелектране Лауфен код места Хајлброн. Хидроелектрана је имала турбину од 300 коњских снага. Пренос произведене електричне енергије до Франкфурта (175 km) извршен је трофазним наизменичним напоном од 15 kV и 40 Hz. Сви уређај – генератор, трансформатори и далековод беспрекорно су радили, а пренос енергије је извршен укупним степеном корисног дејства од 75%.

Наведеним преносом отпочео је развој савремене методе транспорта енергије. Њен развој се огледа у коришћењу све већих напона, већих количина енергије и пренос на све веће даљине. Нови, виши напони за пренос електричне енергије су уведени: 1911. године

не 110 kV (Немачка), 1929. године 220 kV (Немачка), 1932. године 287 kV (SAD), 1952. godine 380 kV (Шведска), 1965. године 735 kV (Канада) и 1985. године 1200 kV (Совјетски Савез).

Код нас је први пренос остварен 1903. године из хидроелектране „Бучје“ поред Лесковца (17 km). До краја другог светског рата највиши напон износио је 60 kV (ТЕ „Вреоци“ – Крагујевац). Виши напони су уведени: 1952. године 110 kV, 1960. године 220 kV и 1970. године 400 kV. Увођење и виших напона није ограничено техничким могућностима, али је тешко наћи економско оправдање за такву одлуку.

Участаност наизменичне струје стандардизована је у Европи на 50 Hz, а у SAD и Јапану на 60 Hz. Те вредности су изабране као оп-

ЕЛЕКТРИЧНЕ ЕНЕРГИЈЕ

тималне, јер учесталост испод 40 Hz узрокује нестабилност осветљења, које замара вид, а веће учесталости од усвојених, утичу на количину губитака у гвожђу генератора, трансформатора и мотора, али и на повећане индукције у телекомуникационим водовима.

Можемо са сигурношћу констатовати да у „звездане часове“ преноса електричне енергије спада 25. август 1891. године. Тога дана у подне, пред мноштвом посетилаца међународне изложбе у Франкфурту зесветлело је 1000 сијалица напајаних електричном енергијом из Лауфена. Остварен је први пренос електричне енергије трофазном наизменичном струјом.

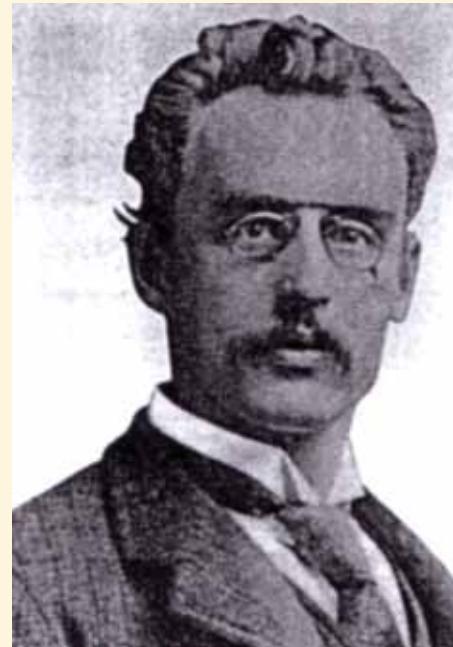
Један историјски податак – осветљење лучним лампама напајаним једносмерном струјом отпочело је свој живот у Паризу од 1877. године. Светиљке са угљеним влакном су откривене 1879. године, а прва јавна електрична централа једносмерне струје почела је са радом 1882. године у Њујорку (бенгладешка је почела са радом 6. октобра 1893. године). Да се потсетимо, те 1882. године је наш Никола Тесла открио обратно магнетно поље и асинхрони мотор. Исте године су Оскар фон Милер и Марсел Депре пренели елек-

тричну енергију једносмерном струјом из Мисбаха у Минхен (57 km) напоном од 2000 V. Тим преносом остварен је степен корисног дејства од свега 22%. Пренос електричне енергије једносмерном струјом ограничен је великом губицом и падом напона, односно дужином преноса. Пренос једносмерном струјом нашао је своју примену 50-ак година касније на врло високом напону. Користи се за повезивање два електроенергетска система чиме се не преносе поремећаји из једног на други систем.

Треба истаћи да је дискусија стручњака о напајању поменуте изложбе била оштра и свестрана пре усвајања солуције са трофазном наизменичним струјом из удаљеног постројења. Радови су поверили Оскар фон Милеру и његовом предузећу. Прорачуне и стручну подлогу дао је Чарлс Браун, главни електроинжењер фабрике Ерликон (Швајцарска). Браун је одржао предавање 9. фебруара 1891. године о експериментима које је извео са високим напонима, говорио је о производњи електричне енергије и о решењима за усвојени пренос електричне енергије. Било је параметара које је усвојио за овај пројекат. Трофазно

далековод је постављен на близу 3300 дрвених стубова са распоредом проводника у облику троугла. Проводници су бакарни, пречника од 4mm (отпорност од 1,42 ома по километру, индуктивност од 1,3 mH/km и капацитивности од 9 nF/km). Одабрана траса далековода пратила је смер железничке пруге.

Карактеристике основне опреме у Лауфенбергу биле су: хидротурбина 300 конјских снага, генератор 210 kVA, 150 обр./мин. 40 Hz, 55 V (производјач Ерликон), два трансформатора од по 100 kVA и прено-

сног односа 1:160 (производјач AEG).

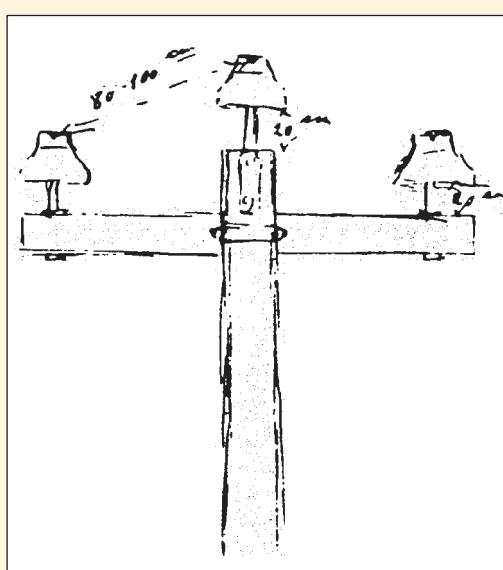
У Франкфурту су била два трансформатора од по 100 kVA и преносног односа 1:123 (производјач AEG). Потрошач је 1000 светиљки распоређених у изложбеном простору.

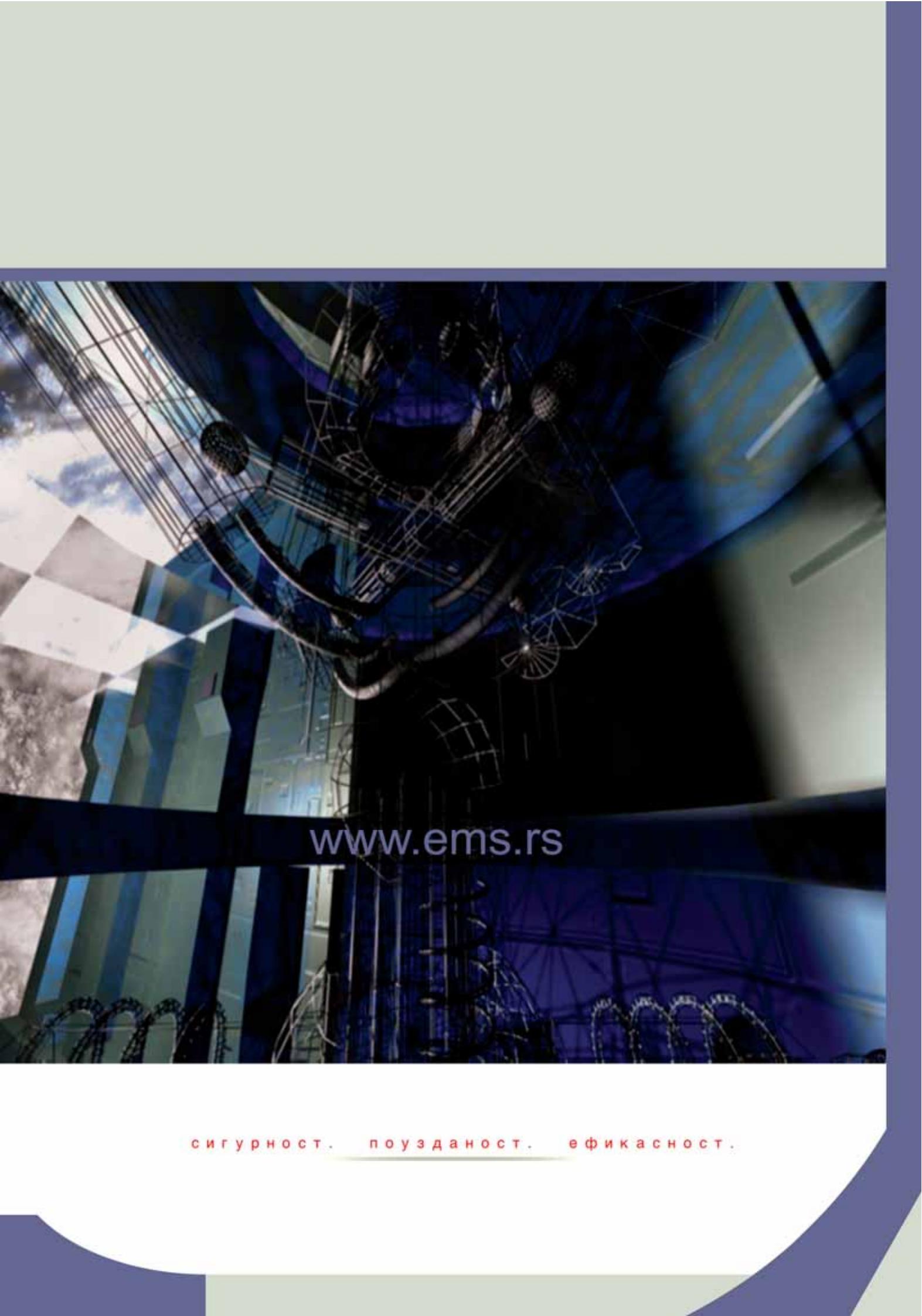
Испитивање комплетног система преноса поверено је професору циришке политехнике др. Фридриху Веберу (био је професор и ментор Ајнштајну и Милени). Професор Вебер је мерењем утврдио да је степен корисног дејства целог система био од 65% до 75%, у зависности од нивоа оптерећења.

Први пренос електричне енергије трофазном, наизменичном струјом добија публицитет у земљи и иностранству. Од познатих научника огласили су се лорд Келвин, Сименс, Едисон... Оригинална опрема тог преноса електричне енергије краси просор техничког факултета у Минхену, у чијем саставу је један од највећих музеја ове врсте.

Треба рећи да је главни потисција развоју и напретку система преноса електричне енергије био пренос из хидроелектране на Нијагари до Бафала. Теоретске и практичне подлоге томе дао је Тесла својим сетом патената из 1888. године и чувеним предавањем 16. маја те године одржаном у Америчком институту електроинжењера у Њујорку.

Р. Иванковић

The background of the advertisement features a complex, abstract structure composed of numerous thin, glowing blue and white lines forming a three-dimensional grid or mesh. This structure is set against a dark, almost black, background, creating a futuristic and high-tech atmosphere. In the upper left corner, there is a small, semi-transparent image of a modern building with a glass facade and a geometric pattern of light and shadow.

www.ems.rs

сигурност. поузданост. ефикасност.